

HAGADA ŠEL PESAH

PESAH

Praznik Pesah uvek pada u proleće, 15. dana meseca Nisana, koji se još u Tori naziva i Aviv (proleće). Pesah je u jevrejskoj tradiciji poznat još pod nekoliko imena: osim Hag haAviv (praznik proleća), on se naziva još i Hag Hamacot (praznik beskvasnih hlebova), kao i Z'man herutenu (vreme naše slobode).

Pesah je prvi od tri hodočasna praznika u jevrejskoj tradiciji (ostala dva su Šavuot i Sukot) koji istovremeno asociraju kako na jedan od značajnih perioda u jevrejskoj istoriji, tako i na obeležavanje određenog perioda u agrikulturalnoj godini. Pesah konkretno seća na dva aspekta jevrejskog kulturalno-istorijskog i privrednog života:

1. Narativ i simbolika Pesaha podsećaju na izlazak Jevreja iz Egipta, odnosno na duhovno i fizičko oslobođenje Jevreja od egipatskog ropstva. Kao što su Jevreji prilikom izlaska imali samo toliko vremena koliko da naprave beskvasni hleb koji će poneti sa sobom, tako i danas Jevreji širom sveta, slaveći Pesah i podsećajući se na ovaj deo istorije, za vreme osam dana trajanja praznika (u Izraelu sedam) jedu samo beskvasne hlebove koji se nazivaju maces ili macot, i uopšteno iz upotrebe izbacuju svu hranu koja sadrži hamec – kvasni element. Simbolički cilj izbacivanja kvasne hrane tokom osam dana trajanja Pesaha jeste:

a) podsetiti se na pomenuti deo istorije – izlazak Jevreja iz egipatskog ropstva

b) osloboditi se bilo kakve gordosti i veličine koja ometa kvalitetan život individue (a uz oslobađanje od gordosti dolazi i bolje razumevanje čitave priče o izlasku iz Egipta)

2. Pesah takođe simbolizuje i obeležavanje početka sezone žetve u Izraelu.

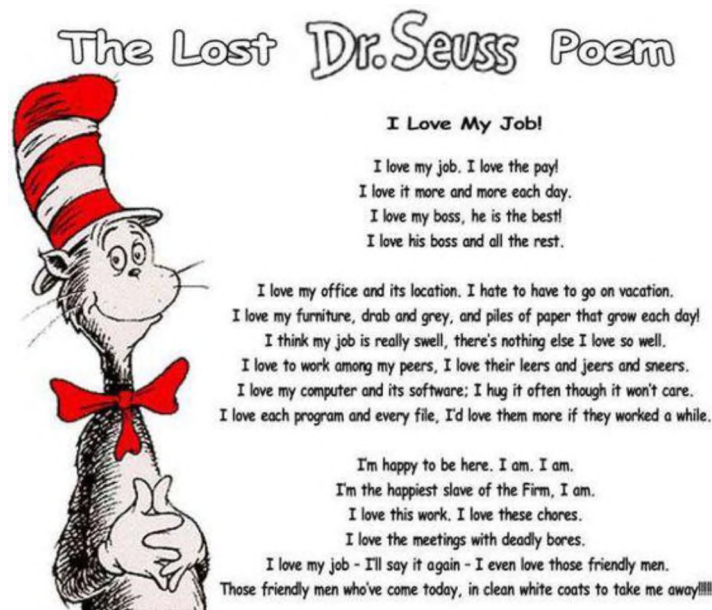
Pre Pesaha običaj je temeljno očistiti kuću od svega kvasnog i pripremiti je za praznik, a sam praznik otpočinje svečanom večerom koja sadrži obaveznih 15 delova, uz narativno i interpretativno izlaganje priče o izlasku iz Egipta. Na taj način svaka generacija i svaka individua je podstaknuta da svake godine pronađe novo značenje i značaj suštine ovog praznika u svojoj aktuelnosti i svom savremenom životu.

SEDER PESAH

Reč „seder“ na hebrejskom znači red. Za praznik Pesah, pored uobičajenih stvari kao što su paljenje sveća, izgovaranje blagoslova i svečanog prazničnog obroka, prepričavamo priču o izlasku iz Egipta - priču o ropstvu i slobodi. O svim tim događajima pričamo prema određenom redu (seder), trudimo se da to ne bude samo priča puna činjenica već oživljavamo te događaje svake godine i pokušavamo da povežemo priču o Mojsiju i izlasku sa našim životima danas. Šta danas znači biti slobodan? Čega smo sve robovi? Da li imamo slobodu govora, mišljenja, kretanja? Podsećamo se i pričamo o ljudima koji u svojim domovima, gradovima i državama još uvek nisu slobodni ljudi.

Seder počinjemo rečenicom: „Seti se kada smo bili robovi u zemlji egipatskoj...“ Ne samo da smo dobili slobodu pre nekoliko hiljada godina već je svaki put dobijamo tokom Pesaha.

Deo Sedera koji se zove Magid počinje rečenicom **“Ovo je hleb bede koji su jeli očevi naši u zemlji egipatskoj. Ko je god gladan, neka dođe i neka jede. Ko je god siromašan, neka dođe i neka slavi Pesah”**.

PESAH SEDER SIMBOLI

Maces – Maces je hleb ropstva ali i slobode. Priča kaže da kada su Jevreji užurbano napuštali Egipat, nisu imali vremena da sačekaju da se testo za hleb podigne, zbog toga se Maces smatra glavnim simbolom Pesaha. Maces je beskvasni hleb koji se pravi od brašna koje od žetve nije dotaklo vodu. Testo nakon što se pripremi nesme stajati ne pečeno duže od 18 minuta. Za Pesah je micva (dobro delo) jesti maces.

Vino – za Pesah pijemo četiri čaše vina, one simbolišu četiri rečenice koje je gospod Bog rekao deci Izraelskoj: „Ja sam vas vodio“, „Ja sam vas spasio“, „Ja sam vas otpustio“, „Ja sam vas izveo“.

Keara – seder tanjir, koji ima sedam udubljenja u koje stavljamo određene namirnice.

Zroa – komad mesa koji ima kost, simbolično prikazuje žrtvu koja se prinosila u Hram za vreme Pesaha.

Maror – gorke trave (zelena salata, luk, gorko povrće) simbolično prikazuje težak period sa kojim se jevrejski narod suočavao za vreme ropstva u Egiptu.

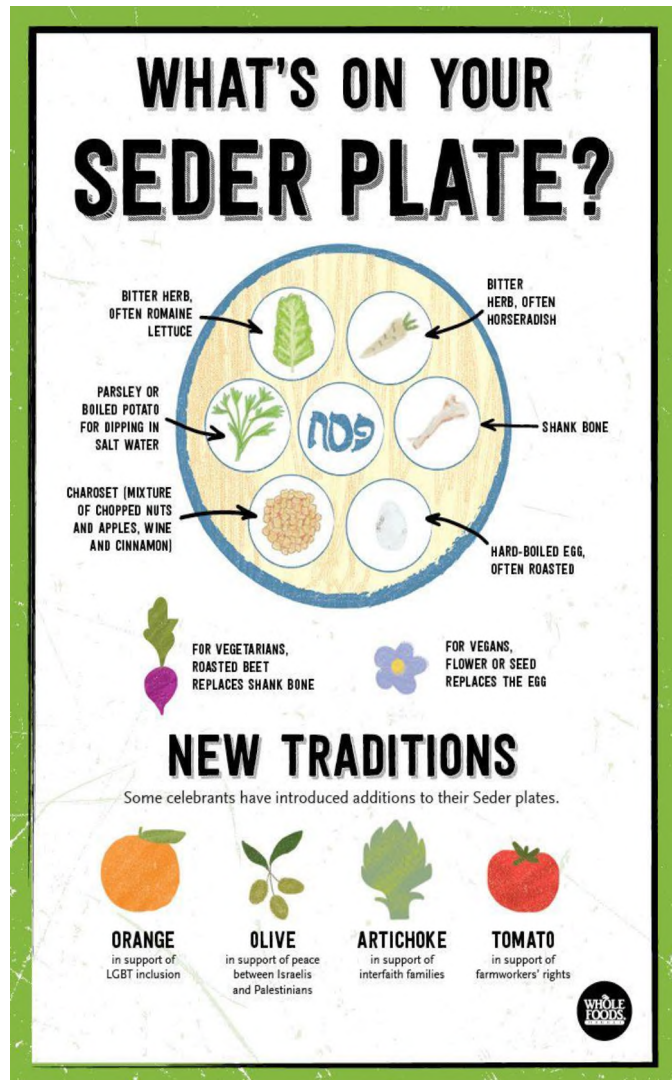
Karpas – zeleno povrće

Haroset – mešavina voća, oraha i vina.

Ovakva mešavina simboliše cement koji su Jevreji koristili kako bi napravili cigle

Bejca – jaje simbolično prikazuje prvu žrtvu koja se prinosila u biblijsko vreme za vreme praznika Pesah.

Hazeret – gorko povrće, ono mora biti različito od onog koje se koristilo za Maror.

15 KORAKA SEDERA

Kadeš – blagoslovimo praznik tako što izgovaramo Kiduš i ispijamo prvu čašu vina.

Urhac – peremo ruke pre nego što okusimo Karpas (ne izgovaramo blagoslov)

Karpas – jedemo zeleno povrće i umočemo ga u slanu vodu, što simbolično prikazuje slane suze našeg ropstva.

Yahac – lomi se srednji Maces

Magid – centralni i najduži deo Sedera – pričanje priče o ropstvu, pošastima koje su napale Egipat, izlasku iz Egipta i oslobođenju iz ropstva.

Rahca – peremo ruke pre jela (kažemo blagoslov za pranje ruku Netilat Jadaim)

Moci – kažemo blagoslov pre početka jela

Matza – kažemo blagoslov pre nego što pojedemo maces

Maror – kažemo blagoslov pre nego što probamo gorke trave

Koreh – jedemo Hilelov sendvič (maror i haroset stavi se između dva komada macesa i pojede se). On simbolično prikazuje da naš život može biti takav – gorak kao Maror zbog ropstva i sladak kao sloboda

Šulhan Oreh – Praznični obed

Cafun – jede se komad macesa iz Afikomana.

Bareh – kažemo Birkat Hamazon nad trećom čašom vina

Hallel – četvrta čaša vina

Nirca – poslednji deo Sedera kada kažemo završnu molitvu i pevamo praznične pesme.

HAGADA

1. Kadeš – Kiduš

Punimo prvi pehar s vinom. Ako praznik padne na Šabat, počinjemo odavde:

Jom- I bi večer i bi jutro, dan šesti! I dovršena behu nebesa i zemlje i sve što je u njima. I dovrši Bog u sedmi dan delo Svoje koje učini, i mirova u sedmi dan od dela Svog koje učini, I blagoslovi Bog sedmi dan, i posveti ga, jer u taj dan mirova od svega dela Svog koje stvaranjem Bog učini.

Sedmičnim danima počinjemo odavde:

S vašim dopuštenjem, gospodo!

Baruh – Blagosloven da si Ti, Gospode Bože naš, Kralju vaseljene, Koji stvara plod vinove loze.

Baruh – Blagosloven da si Ti, Gospode Bože naš, Kralju vaseljene, Koji nas je izabrao između naroda i uzvisio nas nad svim narodima i jezicima i posvetio nas zapovestima Svojim. U ljubavi Svojoj dao si nam, Gospode Bože naš (subotom dodajemo: subote za mirovanje i), praznike za veselje, blagdane i vremena radovanja, ovaj dan (subotnji i ovaj dan) praznika beskvasnih hlebova, dan praznika svetog sabora, vreme našeg oslobođenja (u ljubavi) svetog sabora, sećanje na izlazak iz Egipta, Jer si nas izabrao i nas si posvetio između svih naroda i (Šabat i) Tvoje svete praznike (u ljubavi i milosti) u radosti i veselju dao si nam u nalseđe. Blagosloven da si Ti, Gospode, Koji posvećuje (Šabat i) Izrael i vremena.

Baruh – Blagoisloven da si Ti, Gospode Bože naš, Kralju vaseljene, Koji nas je poživeo i održao i doveo do toga da doživimo ovaj trenutak.

Pijemo prvi pehar vina zavaljeni ulevo.

Ako praznik padne na Šabat, počinjemo odavde:

Vajehulu Hašamaim vahaarec vekol cevaam
vajehol elohim bajom hašvii melahto ašer asa
vajišbot bajom hašvii mikol melahto ašer asa
vajevareh elohim et jom hašvii vajekadeš oto
ki bo šabat mikol melahto ašer bara elohim laasot.

Baruh ata Adonaj Elohejnu melech haolam ašer kidešanu bemicvotav veracavanu vešabat kadšo
baahava uvaracon hinhilanu zikaron lemaase berešit tehila lemikraj kodeš zeher liciat Micraim
Ki vanu baharta, veotanu kidašta mikol haamim vešabat kadšeha beahava uberaacon
hinhaltanu. Baruh ata Adonaj mekadeš hašabat.

Sedmičnim danima počinjemo odavde:

ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן

Baruch Atah Adonai, Eloheinu Melech ha-olam, borei peri hagafen.

*Barukh attah Adonai eloheinu melekh ha-olam,
asher bachar banu mikol am veromemanu mikol lashon,
v'kideshanu b'mitzvotav. Vatiten lanu Adonai eloheinu b'ahavah
mo'adim l'simchah, chaggim uzemanim l'sason,
et yom chag hamatzot hazeh, z'man cheruteinu,
mikra kodesh, zikher litziat mitzrayim.
Ki vanu vacharta v'otanu kidashta mikol ha'amim,
umod'adei kodshekha b'simchah uvesason hinchaltanu.
Barukh attah Adonai, m'kadesh Yisrael v'hazemanim.*

**ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם,
שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה**

Baruch Atah Adonai, Eloheinu Melech ha-olam,
she-hechyanu v'key'manu v'higiyanu lazman hazeh.

2. Urhac – Pranje ruku

Peremo ruke bez kazivanja blagoslova.

3. Karpas – Zelen

Uzeti peršun, ili zelen, i umočiti u slanu vodu. Pre jedenja reći:

Baruh – Blagosloven da si Ti, Gospode Bože naš, Kralju vaseljene, Koji daje plodove zemlje.

4. Jahac – Lomljenje

Prelomiti srednju maca na dva nejednaka dela. Manji deo vratiti i kasnije upotrebiti za amoci (blagoslov koji se izgovara nad hlebom i macesom). Veći deo zamotati u salvetu ili platno i to je afikoman koji se jede na kraju Sedera.

5. Magid – Pripovedanje

Otkriti maca i podoći tacnu na kojoj stoji maces

Ha lahma anja – Ovo je hleb bede koji su jeli očevi naši u zemlji egipatskoj. Ko je god gladan, neka dođe i neka jede. Ko je god siromašan, neka dođe i neka slavi Pesah. Sada smo ovde porobljeni, a dogodine neka bismo bili u zemlji Izraela slobodni ljudi.

Vraćamo seder tanjir i punimo drugi pehar vina ali još uvek ne pijemo. Najmlađi za stolom pita:

Ma ništana – Po čemu s ova noć razlikuje od drugih noći?

Svih noći jedemo i kvasno i beskvasno, a ove noći samo beskvasno?

Svih noći jedemo razne vrste zeleni, a ove noći samo gorke trave?

Nijedne noći ne umačemo trave nijedanput, a ove noći dvaput?

Svih noći jedemo ili sedeći ili naslonjeni, a ove noći svi samo naslonjeni?

7 MANISH-TA-NA HA-LAY-LAHA-ZE MI-KO-OL HA-LEY-LOT MI-KO-OL HA-LEY-LOT SHE-BE

13 HOL HA-LEY-LOT A-NU OH-LUM HA-ME-ETZ U-MA-TZA HA-ME-ETZ U-MA-TZA HA-

16 LAY-LA HA-ZE HA-LAY-LA HA-ZE HA-LAY-LA HA-ZE HA-LAY-LA HA-ZE HA-

LAY-LA HA-ZE KU-LO MA-TZA KU-LO MA-TZA

Karpas

Baruch Atah Adonai, Eloheinu Melech ha-olam, borei p'ri ha-adama.	בָּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הָאֲדָמָה
---	---

Priča o izlasku

Ha lachma anya dee achalu avhatana b'ara d'meezrayeem. Kol deechfeen yeitei v'yeichol, kol deetzreech yeitei v'yeefsach. Hashata hacha, l'shanah haba-ah b'ara d'yisra-el. Hashata avdei, l'shanah haba-ah b'nei choreen.	הָא לַחְמָא עֲנִיָא דִּי אֲכָלוּ אַבְהֵתְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. כָּל דְּכִפְיוּן יִיתִי וְיִיכֹל, כָּל דְּצָרְיָן יִיתִי וְיִפְסַח. הַשְּׁתָּא הַכָּא, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל. הַשְּׁתָּא עַבְדֵי, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוֹרֵין.
---	--

Četiri pitanja

<p>Mah nish-ta-na ha-lai-lah ha-zeh mikol ha-lei-lot?</p> <p>She-b'chol ha-lei-lot anu och'lin cha-meitz u-matzah. Ha-laylah hazeh kulo matzah.</p> <p>Sheb'chol ha-lei-lot anu och'lin sh'ar y'rakot. Ha-lai-lah h-azeh maror.</p> <p>Sheb'chol ha-lei-lot ein anu mat-beelin afee-lu pa-am echat. Ha-lai-lah hazeh sh'tei p'ameem.</p> <p>Sheb'chol ha-lei-lot anu och-leem bein yo-shveen u-vein m'su-been, ha-lailah hazeh kulanu m'subeen.</p>	<p>מהנשתנה</p> <p>מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?</p> <p>שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, הלילה הזה - בולו מצה.</p> <p>שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, - הלילה הזה מרור.</p> <p>שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת, - הלילה הזה שתי פעמים.</p> <p>שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסבין, - הלילה הזה בלנו מס</p>
---	---

The CARTOON KRONICLES

Otkriti maca i odgovoriti:

Avadim hajinu – Robovi smo bili faraonu u Egiptu dok nas Gospod, Bog naš, nije izbavio odande, rukom snažnom i mišicom podignutom. A da Sveti, Blagosloven On, nije izbavio očeve naše iz Egipta, još bismo mi, i potomstvo potomstva našeg, bili roblje faraonovo u Egiptu. Čak i da smo svi mudri, i da smo svi razumni, i da smo svi bremeniti godinama, i da smo svi znalci Tore, još uvek smo pod zapovešću da pričamo o izlasku iz Egipta. I ko bi više pričao o izlasku iz Egipta, hvale bi dostojan bio.

Maase- Pripovedalo se o rabi Eliezeru, rabi Jeošui, rabi Elazaru, sinu Azarjinom, rabi Akivi i rabi Tarfonu da su „probdeli nagnuti“ u Bne Braku i pripovedali o izlasku iz Egipta, celu noć, sve dok nisu došli njihovi učenici i rekli im: „Učitelji naši! Vreme je da se kaže jutarnja (molitva) 'Šema'“.

Amar Rabi Elazar – Reče rabi Elazar, sin Azarjin: „Evo, ja sam kao da mi je sedamdeset godina, pa ipak mi nije bilo dato u zaslugu da objasnim zašto se o izlasku iz Egipta treba pripovedati noću, sve dok Ben Zoma nije dao svoje tumačenje. Stih veli: 'Kako bi pamtio dan izlaska svog iz Egipta svih dana života svog.' 'Dana života svog' – odnosilo bi se (samo) na dane. 'Svih dana života svog' – odnosi se (takođe) i na noći. Mudraci, pak, vele: 'Dana života svog' – odnosi se (samo) na ovaj svet; a 'svih dana života svog' – odnosi se (takođe) i na vreme Mesije.“

Avadim hainu

<p>Avadim hayinu l'faroh b'mitzrayim. Vayotzeinu Adonai Eloheinu misham, b'yad chazakah uvizroa n'tuyah, v'ilu lo hotzi hakadosh Baruch hu et avoteinu mimitzrayim, harei anu uvaneinu uv'nei vaneinu, m'shubadim hayinu l'faroh b'mitzrayim. Va-afilu kulanu chachamim, kulanu n'vonim, kulanu z'keinin, kulanu yod'im et hatorah, mitzvah aleinu l'sapeir bitzi-at mitzrayim. V'chol hamarbeh l'sapeir bitzi-at mitzrayim, harei zeh m'shubach</p>	<p>עבדים היינו</p> <p>עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו "אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה. ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים. ואפילו כלנו חכמים, כלנו נבונים, כלנו זקנים, כלנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח.</p>
--	---

Maase

<p>Ma-aseh b'rabi Eli-ezer, v'rabi Y'hoshua, v'rabi Elazar ben azaryah, v'rabi Akiva, v'rabi Tarfon, she-hayu m'subin bivnei vrak, v'hayu m'sap'rim bitzi-at mitzrayim, kol oto halaylah, ad sheba-u talmideihem v'am'ru lahem. Raboteinu, higi-a z'man k'ri-at sh'ma, shel shacharit.</p>	<p>מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.</p>
--	--

Amar Rabi Elazar

<p>Amar rabi Elazar ben Azaryah. Harei ani k'ven shivim shanah, v'lo zachiti, shetei-ameir y'tzi-at mitzrayim baleilot. Ad shed'rashah ben zoma. Shene-emar: l'ma-an tizkor, et yom tzeitcha mei-eretz mitzrayim, kol y'mei chayecha. Y'mei chayecha hayamim. Kol y'mei chayecha haleilot. Vachachamim om'rim. Y'mei chayecha ha-olam hazeh. Kol y'mei chayecha l'havi limot hamashi-ach</p>	<p>אמר אלעזר בן עזריה: הרי אני כב שבעים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא: שנאמר, למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ימי הימים, כל ימי חייך - הלילות. וחכמים אומרים: ימי חייך העולם הזה, כל ימי חייך להביא לימות המשיח</p>
--	---

Baruh Hamakom – Blagosloven Sveprisutni, Blagosloven On. Blagosloven koji je dao Toru narodu Svom Izraelu, Blagosloven On. Tora govori o četiri vrste sinova: jedan mudar, jedan zao, jedan naivan i jedan što ne zna da pita.

Haham – Mudri, šta on kaže? „Koja svedočanstva, zakone i uredbe vam je zapovedio Gospod, Bog naš?“ Tada ćeš mu reći (sve) propise koji se tiču Pesaha (zaključno sa): „Ne jedemo ništa nakon pashalnog afikomana.“

Raša – Zli, šta on kaže? „Čemu *vam* ova služba?“ Vama, ali ne i njemu. Budući da je sebe isključio iz zajednice, prekršio je osnovni princip. Takvome sabij zube ovakvim odgovorom: „To je za ono što *mi* je Gospod učionio kad *sam* izlazio iz Egipta.“ „Za mene, a ne za njega. Da je on bio tamo, ne bi bio izbavljen!“

Tam – Naivni, šta on kaže? „Šta je ovo?“ Njemu reci: „Snažnom rukom nas izvede Gospod iz Egipta, iz doma robova.“

Ve šeeno jodea lišol – A onaj koji ne zna da pita, ti započni razgovor s njim zato što je rečeno: „I kaži detetu svom u taj dan govoreći: to je za ono što mi j Gospod učinio kad sam izlazio iz Egipta.“

Raša (zli)

רָשָׁע

Haham (mudri)

חָכָם

**Šeeno jodea lišol
(onaj koji ne zna da pita)**

שֵׂאֵינוּ יוֹדְעִים
לְשַׂאֵל

Tam (naivni)

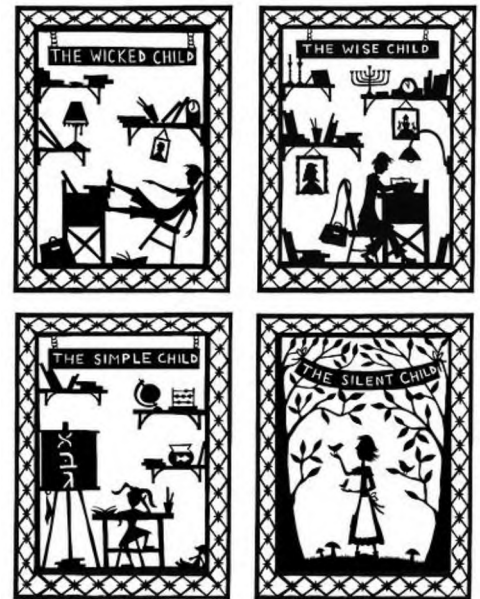
תָּם

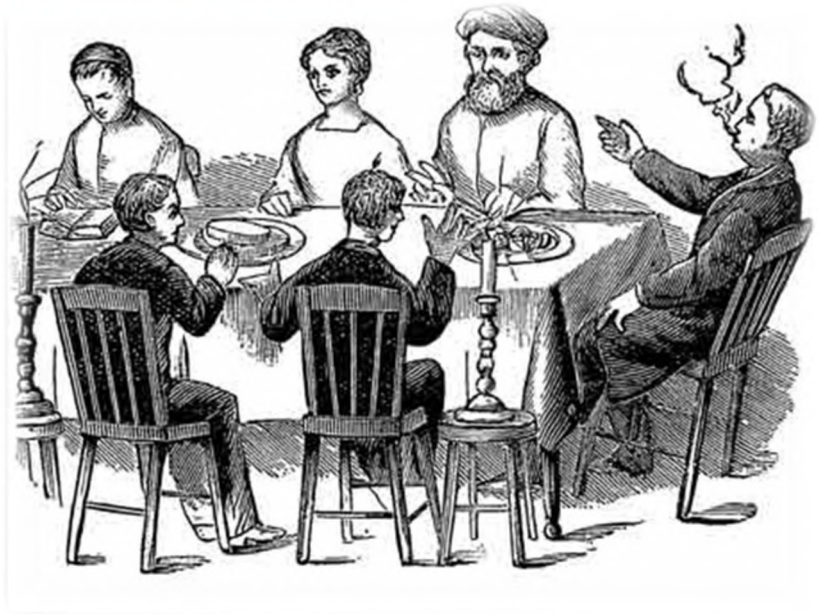
- Kako vidite ulogu ova četiri sina u priči o Pesahu?
- Šta bi svaki od sinova mogao da predstavlja?
- Zašto je nama važno da svako od njih sedi za našim stolom? Koja je poruka Hagade?

<p>Baruch hamakom, baruch hu. Baruch shenatan torah l'amo yisra-eil, baruch hu. K'neged arbaah vanim dib'rah torah. Echad chacham, v'echad rasha, v'echad tam, v'echad she-eino yodei-a lishol</p>	<p>ברוך המקום, ברוך הוא. ברוך שנתן תורה לעמו ישראל, ברוך הוא. כנגד ארבעה בנים דברה תורה. אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול</p>
<p>Chacham mah hu omeir? Mah ha-eidot v'hachukim v'hamishpatim, asher tzivah Adonai Eloheinu etchem? V'af atah emor lo k'hilchot hapesach. Ein maftirin achar hapesach afikoman.</p>	<p>חכם מה הוא אומר? מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה יי אלהינו אתכם? ואף אתה אומר לו כהלכות הפסח: אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן</p>
<p>Rasha, mah hu omer? Mah ha-avodah ha-zot lachem? Lachem v'lo lo. Ul'fi shehotzi et atzmo min hak'lal, kafar ba-ikar. V'af atah hakheih et shinav, ve-emor lo. Ba-avur zeh, asah Adonai li, b'tzeiti mimitzrayim, li v'lo lo. Ilu hayah sham, lo hayah nigal.</p>	<p>רשע מה הוא אומר? מה העבודה הזאת לכם? לכם - ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעקר. ואף אתה הקהה את שניו ואמר לו: בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים. לי - ולא לו. אילו היה שם, לא היה נגאל</p>
<p>Tam mah hu omeir? Mah zot? V'amarta eilav. B'chozek yad hotzi-anu Adonai mimitzrayim mibeit avadim.</p>	<p>תם מה הוא אומר? מה זאת? ואמרת אליו: בחזק יד הוציאנו יי ממצרים, מבית עבדים</p>
<p>V'she-eino yodei-a lishol, at p'tach lo. Shene-emar. V'higadta l'vincha, bayom hahu leimor. Ba-avur zeh asah Adonai li, b'tzeiti mimitzrayim.</p>	<p>ושאינו יודע לשאול - את פתח לו, שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים</p>

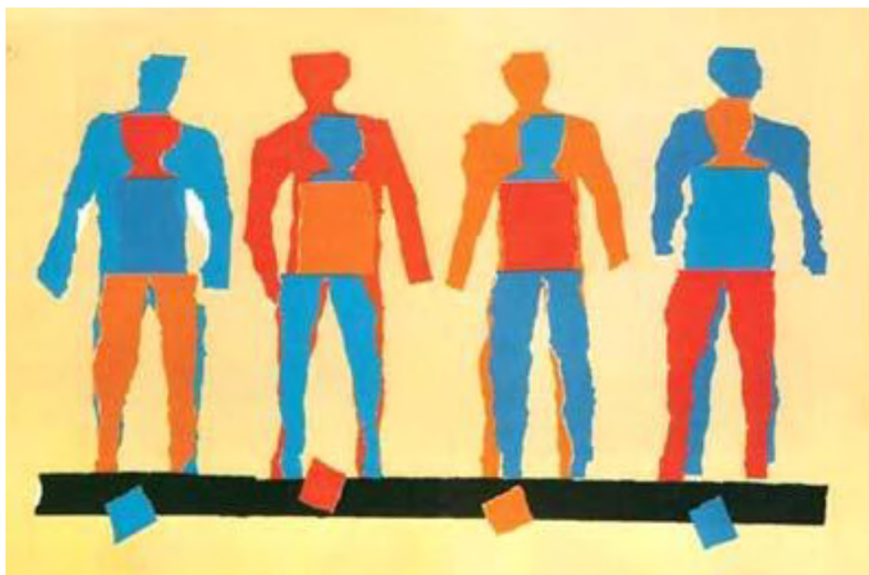

The Four Daughters by Michel Kichka, 2006

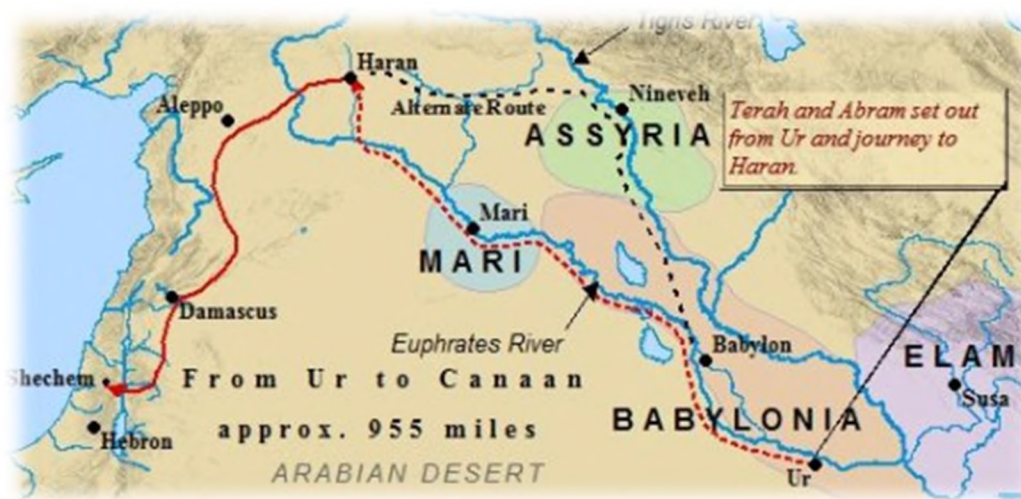
Jahol – Moglo bi se pomisliti da Seder treba održati prvog dana meseca nisana. Tora nam stoga kaže „tog dana“ – na Pesah. Pa ipak, rekavši „tog dana“, moglo bi se pomisliti da Seder treba održati tokom dana. Stoga Tora naglašava „to je za ono“, iz čega učim da simbolični obred Pesaha ne počinje sve do trenutka kada su beskvasni hlebovi i gorke trave pred tobom, što je noć Pesaha.

Mithila – Nekad davno naši praoci su bili idolopoklonici, a sad nas je Sveprisutni približio službi Svojoj, kao što je rečeno: „I reče Jeošua svemu narodu: Ovako govori Gospod, Bog Izraelov: 'S one strane reke živeli su nekad praoci vaši, Terah, otac Avramov i otac Nahorov, i služili su drugim bogovima. Ali uzeh oca vašeg, Avrama, preko reke, i provedoh ga kroz celu zemlju Kanaan, i umnožih seme njegovo, i dadoh mu Isaka, a Isaku dadoh Jakova i Esava, i dadoh Esavu goru Seir u nasledstvo, a Jakov i njegovi sinovi siđoše u Egipat.“

Baruh Šomer – Blagosloven da je On Koji čuva obećanje Svoje Izraelu! Blagosloven On! Jer Sveti, Blagosloven On, predskazao je kraj ropstva Avramu, praocu našem, prilikom sklapanja Saveza među polutkama, kao što je rečeno: „I reče Avramu: 'Znaj da će potomci tvoji biti došljaci u zemlji koja nije njihova, pa će joj služiti, i ugnjetavaće ih četiristotine godina. Ali ću suditi i narodu kojem će služiti, posle toga će izaći sa velikim bogatstvom.“

Pokriti maca, podići pehar s vinom i reći:

Vehi šeamda – Ovo obećanje dato praocima našim istinito je i nama. Jer nije samo jedan ustao da nas uništi, nego u svakom pokolenju ustaju na nas da nas zatru, ali Sveti, Blagosloven On, izbavlja nas iz ruku njihovih.

<p>Yachol meirosh chodesh, talmud lomar bayom hahu. Iy bayom hahu, yachol mib'od yom. Talmud lomar ba-avur zeh. Ba-avur zeh lo amarti, ela b'sha-ah sheyeish matzah u-maror munachim l'fanecha.</p>	<p>יכול מראש חדש, תלמוד לומר ביום ההוא, אי ביום הוא יכול מבעוד יום, תלמוד לומר בבעבור זה - בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מנחים לפניה.</p>
<p>Mit'chilah ov'dei avodah zarah hayu avoteinu. V'achshav keir'vanu hamakom la-avodato. Shene-emar: Vayomer Y'hoshua el kol ha-am. Koh amar Adonai Elohei yisra-eil, b'eiver hanahar yash'vu avoteichem mei-olam, Terach avi avraham va-avi nachor. Vaya-avdu Elohim acheirim. Va-ekach et avichem et avraham mei-eiver ha-nahar, va-oleich oto b'chol eretz k'na-an. Va-arbeh et zaro, va-eten lo et Yitzchak. Va-etein l'yitzchak et Ya-akov v'et Eisav. Va-etein l'eisav et har sei-ir, lareshet oto. V'ya-akov uva-nav yar'du mitzrayim.</p>	<p>מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו, ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו, שנאמר: ויאמר יהושע אל כל העם, כה אמר יי אלהי ישראל: בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, תרח אבי אברהם ואבי נחור, ויעבדו אלהים אחרים. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען, וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק, ואתן ליצחק את יעקב ואת עשיו. ואתן לעשו את הר שעיר לרשת אתו, ויעקב ובניו ירדו מצרים</p>
<p>Baruch shomeir havtachato l'yisra-eil. Baruch hu. Shehakadosh Baruch hu chishav et hakeitz, la-asot k'mah she-amar l'avraham avinu bivrit bein hab'tarim. Shene-emar: vayomer l'avram yadoa teida, ki geir yihyeh zaracha, b'erezt lo lahem, va-avadum v'inu otam arba meiot shanah. V'gam et hagoy asher ya-avodu dan anochi. V'acharei chein yeitz'u, birchush gadol.</p>	<p>ברוך שומר הבטחתו לישראל, ברוך הוא. שהקדוש ברוך הוא חשב את הקץ, לעשות כמו שאמר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים, שנאמר: ויאמר לאברם, ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדים וענו אתם ארבע מאות שנה. וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכש גדול</p>
<p>Pokriti maca, podiči pehar s vinom i reči: V'hi she-am'dah la-avoteinu v'lanu. Shelo echad bilvad, amad aleinu l'chaloteinu. Ela sheb'chol dor vador, om'dim aleinu l'chaloteinu, v'hakadosh Baruch hu matzileinu mi-yadam.</p>	<p>והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו, אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם.</p>

Spustiti pehar s vinom, otkriti maca i reći:

Ce ulmad – Idi i uči šta je Lavan Sirijac hteo da učini našem praocu Jakovu. Dok je faraon hteo da istrebi samo mušku decu, Lavan je hteo da iskoreni sav (jevrejski narod pokušajem Jakovljevog ubistva). Kao što je rečeno: „Sirijac htede pogubiti oca mog, no on siđe u Egipat i beše tamo došljak sa malo čeljadi, i postea tamo narodom velikim, silnim i brojnim.“

Vajered Micrajma – „I siđe u Egipat“ – Zašto je sišao u Egipat? Bio je primoran na to Božjom naredbom. „I beše tamo došljak“ – ovo nas uči da naš praotac Jakov nije sišao u Egipat da bi se stalno nastanio tamo nego da došljak bude na izvesno vreme, kao što je rečeno: „I rekoše faraonu: 'Dođosmo da živimo kao došljaci u zemlji, jer nema pašee za stoku koja je u slugu tvojih, jer teška je glad u zemlji Kanaan. A sada dopusti neka se nasele robovi tvoji po zemlji Gošen.'“

Bimte meat – „Sa malo čeljadi“ – kao što je rečeno: „ Sedamdeset duša beše otaca tvojih kad siđoše u Egipat, a sada, umnoži te Gospod Bog tvoj te vas ima kao zvezda nebeskih, mnogo.“ „ I postea tamo narodom velikim“ – ovo nas uče da su Izraelci tamo postali poseban narod. „Narodom velikim, silnim“ – kao što je rečeno: „A sinovi Izraelovi narodiše se, umnožiše se, i napredovaše, i silno ojačaše da ih se zemlja napuni.“

Varav – „I brojnim“ – kao što je rečeno: „I da se množiš na hiljade kao trava u polju dadoh, i umnoži se, i poraste velikom, i dođe do najveće lepote, i još ti se dojke popuniše, i dlake ti izrastoše, a ti beše gola i otkrivena.“

Vajareu otanu – „I zlo nam činiše Egipćani, mučiše nas i dadoše nam tešku službu.“ – kao što je rečeno: „Ajde da mudro postupamo s njim (narodom jevrejskim) da se ne namnoži, jer kad nastane rat, pridružiće se i on mrziteljima našim i zaratiti s nama i otići će iz zemlje.“

Vajanunu – „Mučiše nas“ – kao što je rečeno: „I postaviše nad njima nadzornike da ih muče teškim poslovima, I sagradiše gradove faraonu: Pitom i Ramzes.“

Vajitenu alenu – „I dadoše nam tešku službu“ – kao što je rečeno: „I okrutno teraše Egipćani sinove Izrailove da služe.“

צא ולמד, מה בקש לכו הארמי לעשות ליעקב אבינו--שפרעה הרשע, לא גזר אלא על הזכרים; ולכן בקש לעקר את הכל, שנאמר "ארמי אבד אבי, ויגד מצרימה, ויגר שם" (דברים כו,ה). מלמד שלא גרד להשתקע אלא לגור שם, שנאמר "ויאמרו אל-פרעה, לגור בארץ באנו, כי-אין מרעה לצאן אשר לעבדיך, כי-כבד הרעב בארץ כנען; ועתה ישבו-נא עבדיך, בארץ גשן" (בראשית מז,ד).

במתי מעט--כמו שנאמר "בשבעים נפש, ירדו אבותיך מצרימה; ועתה, שמך יהנה אלהיך, ככוכבי השמים, לרב" (דברים י,כב).

ויהי-שם, לגוי--מלמד שהיו ישראל מצנין שם. גדול ועצום--כמו שנאמר "ובני ישראל, פרו וישרצו וירבו ויעצמו--במאד מאד; ותמלא הארץ, אתם" (שמות א,ז).

ורב--כמו שנאמר "רובה, קצמח השדה נתתיך, ותרבי ותגדלי, ותבאי בעדי עדיים: שדים נכנו וישערו צמח, ואת ערם ועריה" (יחזקאל טז,ז).

וירעו אתנו המצרים--כמו שנאמר "הבה נתחכמה, לו: פו-ירבה, והיה כי-תקראנה מלחמה ונוסף גם-הוא על-שנאינו, ונלחם-בנו, ועלה מן-הארץ" (שמות א,י).

ויענונו--כמו שנאמר "ושימו עליו שרי מסים, למען ענתו בסבלתם; ויבו ערי מספנות, לפרעה--את-פתם, ואת-רעמסס" (שמות א,יא).

ויתנו עלינו, עבדה קשה--כמו שנאמר "ויעבדו מצרים את-בני ישראל, בכרד" (שמות א,יג).

Vanicak – „I zavapismo Gospodu Bogu otaca naših“ – kao što je rečeno: „A posle mnogo vremena umre car egipatski, i uzdisahu od službe sinovi Izraelovi i vikahu; i vika njihova od službe dođe do Boga.“ „I ču Gospod glas naš“ – kao što je rečeno: „I ču Bog zapomaganje njihovo i seti se Bog Saveza Svog sa Avramom, sa Isakom i sa Jakovom.“

Vajar – „I vide bedu našu“ – to je odvojenje muža od žene, kao što je rečeno: „I vide Bog sinove Izraelove i znade Bog.“

Veet amalenu – „I trud naš“ – ovo su sinovi, kao što je rečeno: „I zapovedi faraon svemu narodu svome govoreći: 'Svskog sina koji se rodi bacite u reku, a sve kćeri ostavite u životu.'“

Veet lahacenu – „I tlačenje naše“ – to je pritiskanje, kao što je rečeno: „I videh, takođe, tlačenje, kako ih Egipćani tlače.“

Vajocienu – „I izvede nas Gospod iz Egipta rukom snažnom i mišicom podignutom, i strahotom velikom, i znacima i čudesima.“

Vajocienu – „I izvede nas Gospod iz Egipta“ – ne posredstvom anđela, niti ognjenog anđela i ne putem posrednika, nego Sveti, Blagosloven On, u Svojoj Slavi i Sam, kao što je rečeno: „I proći ću po zemlji egipatskoj te noći, i pobiću sve prvence u zemlji egipatskoj, od čoveka do živinčeta, i sudiću svim bogovima egipatskim, Ja Gospod.“

Veavarti – „I proći ću zemljom egipatskom“ – Ja, a ne anđeo! „I pobiću sve prvence“ – Ja, a ne ognjeni anđeo! „I sudiću svim bogovima egipatskim“ – Ja, a ne posrednik! Ja sam Gospod. Ja sam On i nema drugog.

Bejad hazaka – „Rukom snažnom“ – ovo je pomor stoke, kao što je rečeno: „Evo, ruka Gospodnja će doći na stado tvoje koje je u polju, na konje, na magarce, na kamile, na volove i ovce sa pomorom vrlo teškim.“

Uvzroa netuja – „I mišicom podignutom“ – ovo je mač, kao što je rečeno: „I isukan mač u ruci Njegovoj koji je podigao na Jerusalim.“

Vanitzak el Adonai elohei avoteinu, vayishma Adonai et koleinu, vayar et onyeinu v'et amaleinu v'et lachatzeinu.

Vanitzak el Adonai elohei avoteinu – k'mah shene'emar: yayihi vayamim harabim hahem vayamot melech mitzrayim, vayeian'chu binei Yisrael min ha'avodah vayizaku, vata'al shavatam el haElohim min ha'avodah.

Vayishma Adonai et Koleinu – k'mah shene'emar: vayishma Elohim et na'akatam, vayizkor Elohim et brito et Avraham, et Yitchak v'et Ya'akov.

Vayar et an'yeinu – zo p'rishut derech eretz, k'mah shene'emar: vayar Elohim et binei Yisrael vayeida Elohim.

V'et amaleinu – eilu habanim. K'mah shene'emar: kol habein hayilod hay'orah tashlichuhu v'chol habit t'chayun.

V'et lachatzeinu – zeh had'chak, k'mah shene'emar: v'gam raiti et halachatz asher mitzrayim lochatzim otam.

Vayotzi'einu Adonai mimitzrayim, b'yad chazakah, Uvizro'a n'tuyah, uv'mora gadol, uv'otot uv'moftim.

Vayotzieinu Adonai mimitzrayim – lo al ydei malach, v'lo al y'dei saraf, v'lo al y'dei shaliach, ela hakadosh baruch hu bichvodo uv'atzmo, shene'emar: v'avarti v'erezt mitzrayim balaylah hazeh, v'hikeiti kol b'chor b'erezt mitzrayim meiadam v'ad b'heimah, uv'chol elohei mitzrayim e'eseh shifatim. Ani Adonai.

V'avarti v'erezt mitzrayim balaylah hazeh – ani v'lo malach

v'hikeiti cholb'chor b'erezt mitzrayim – ani v'lo saraf uv'chol elohei mitzrayim e'eseh sh'fatim – ani v'lo hashaliach.

Ani Adonai – ani hu v'lo acheir.

B'yad chazakah – zo hadever, k'mah shene'emar: hiney yad Adonai hoyah b'mikn'cha asher basadeh, basusim, bachamorim, bag'malim, babakar uvatzon, dever kaveid m'od.

Uvizroa n'tuyah – zo hacherev, k'mah shene'emar: v'charbo sh'lufah b'yado, n'tuyah al Yerushalayim.

ונצעה אל יי אלהי אבותינו, וישמע יי את קלנו, וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו.

ונצעה אל יי אלהי אבותינו - כמה שנאמר: יהי בימים הרבים ההם נימת מלך מצרים, ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו, ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה.

וישמע יי את קלנו - כמה שנאמר: וישמע אלהים את נאקתם, ויזכור אלהים את בריתו את אברהם, את יצחק ואת יעקב.

וירא את ענינו - זו פרישות דרך ארץ, כמה שנאמר: וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים.

ואת עמלנו - אלו הבנים. כמה שנאמר: כל הון הילוד היארה משליכהו וכל הבת תחיוו.

ואת לחצנו - זו הדחקה, כמה שנאמר: וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לחצים אתם

ויוצאנו יי ממצרים ביד חזקה ובזרע נטויה, ובמרא גדל, ובאותות ובמפתים.

ויוצאנו יי ממצרים - לא על ידי מלאך, ולא על ידי שרף, ולא על ידי שליח, אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו, שנאמר: ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה, והפיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה, ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים. אני יי.

ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה - אני ולא מלאך. והפיתי כל בכור בארץ מצרים - אני ולא שרף. ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים - אני ולא השליח. אני יי - אני הוא ולא אחר.

ביד חזקה - זו הדבר, כמה שנאמר: הנה יד יי הויה במקנה אשר בשדה, בסוסים, בחמרים, בגמלים, בבקר ובצאן, דבר כבד מאד.

ובזרע נטויה - זו החרב, כמה שנאמר: וחרבו שלופה בידו, נטויה על ירושלים.

Uvmora gadol – „I strahotom velikom“ – ovo je otkrivenje *Šehina*, Svete Božje Sveprisutnosti, kao što je rečeno: „Ili je Bog pokušao uzeti Sebi narod iz drugog naroda kušanjem, znacima i čudesima, i ratom, i rukom snažnom, i mišicom podignutom, i strahotama velikim, kao što je sve to učinio za vas Gospod, Bog vaš, u Egiptu, na vaše oči?“

Uvotot – „I znacima“ – ovo je štap, kao što je rečeno: “A taj štap uzmi u ruku svoju, jer njime ćeš činiti znamenja.”

Doneti čašu u koju će se kapnuti tri kapi vina prilikom kazivanja onoga što je boldovano:

Uvmofetim – “I čudesima” - ovo je krv, kao što je rečeno: “I daću čudesa na nebu i na zemlji: **krv i oganj i stubove dima.**”

Davar aher – Drugo tumačenje: „rukom snažnom“ – dve (kazne); „mišicom podignutom“ – dve; „strahotom velikom“ – dve; „znacima“ – dve; „i čudesima“ – dve.

Kapnuti deset kapi vina prilikom kazivanje onog što je boldovano:

Elu eser makot – Ovo je deset udaraca koje je pustio Sveti, Blagosloven On, na Egipćane u Egiptu, a ovo su im imena:

KRV, ŽABE, VAŠKE, DIVLJE ZVERI, POMOR STOKE, ČIREVI, GRAD, SKAKAVCI, MRAK, POMOR PRVENACA.

Kapnuti tri kapi vina prilikom kazivanja onog što je boldovano:

Rabi Jehuda im je dao skraćeniice: **DeCaH, AdaŠ BeAHaV.** דָּצַף עַל עַדְוָה שֶׁבְּאֵמֶר ב'.

Uv'mora gadol. Zeh giluy sh'chinah, k'mah shene'emar: oh hanisah Elohim lavo lakachat lo goy mikerev goy, b'masot b'otot uv'moftim, uv'milchamah uv'yad chazakah uvizroa n'tuyah, uv'moraim g'dolim, k'chol asher asah lachem Adonai Eloheichem b'mitzrayim l'einecha.
 Uv'otot – zeh hamateh, k'mo shene'emar: v'et hamateh hazeh tikach b'yadecha, asher ta'aseh bo et ha'otot.

Doneti čašu u koju će se kapnuti tri kapi vina prilikom kazivanja onoga što je boldovano:

U'vimoftim – zeh hadam, k'mo shene'emar: v'natati moftim bashamayim u'va'aretz.

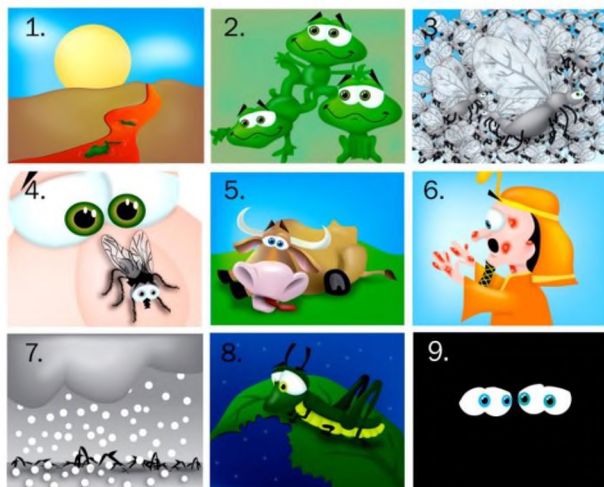
ובמרא גדל - זו גלוי שכניה, כמה שנקמר: או הנסה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי במסת באתת ובמופתים, ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה, ובמוראים גדלים, ככל אשר עשה לכם יי אלהיכם במצרים לעיניך.

ובאתות - זה המטה, כמה שנקמר: ואת המטה הזה תקח בידך, אשר תעשה בו את האתת.

ובמפתים - זה הדם, כמה שנקמר: ונתתי מופתים בשמים ובארץ.

Kapnuti deset kapi vina prilikom kazivanje onog što je boldovano:

Eilu eser makot sheheivi hakadosh baruch hu al hamitzrim b'mitzrayim, v'eilu hein:

אלו עשר מכות שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים, ואלו הן

Dam | דם

Cfardeja | צפרדע

Kinim | כנים

Arov | ערוב

Dever | דבר

Šhin | שחין

Barad | ברד

Arbe | ארבה

Hošeh | חשך

Makat Bechorot | מכת בכורות

Rabi Jose Galilejac reče: „Možemo dokazati da ako su Egipćani u Egiptu bili kažnjeni sa deset udaraca, na moru su bili kažnjeni sa pedeset udaraca. O Egiptu je rečeno: 'I rekoše vračari faraonu: 'Ovo je *prst* Božji.' A o moru je rečeno: 'I vide Izrael *ruku* veliku koju pokaza Gospod na Egiptu, i narod se poboja Gospoda, i poverovaše u Gospoda i u Mojsija slugu Njegovog.' Ako je jedan prst doneo deset udaraca (jedna ruka je donela pedeset). Iz toga zaključujemo da ako je u Egiptu bilo deset udaraca, na moru je bilo pedeset udaraca.“

Rabi Eliezer reče: „Zapravo možemo dokazati da svaka kazna koju je Sveti, Blagosloven On, pustio na Egipćane u Egiptu sastojala iz četiri dela. Rečeno je: 'Posla na njih oganj gneva Svog, jarost i bes, nevolju i četu zlih anđela.'

'Jarost' – jedan, 'bes' – dva, 'nevolja' – tri, 'četa zlih anđela' – četiri.

Iz toga zaključujemo da su u Egiptu bili udareni sa četrdeset kazni, a na moru sa dvesta kazni.“

Rabi Akiva reče: „Štaviše možemo dokazati da se svaka kazna koju je Sveti, Blagosloven On, pustio na Egipćane u Egiptu sastojala iz pet različitih delova. Rečeno je: 'Posla na njih oganj gneva Svog, jarost i bes, nevolju i četu zlih anđela.'

'Ognjeni gnev' – jedan, 'jarost' – dva, 'bes' – tri, 'nevolja' – četiri, 'četa zlih anđela' – pet. Iz toga zaključujemo da su u Egiptu bili udareni sa pedeset kazni, a na moru sa dvesta pedeset kazni.“

WE ASKED 10 TORONTO RABBIS “WHAT IS YOUR IDEA OF A MODERN PLAGUE?”

GO AROUND THE TABLE AND ASK EVERYONE WHAT THEIR CONTEMPORARY PLAGUE WOULD BE

1. **Apathy:** We could fix the world, but we fix our cars instead.
Rabbi Michael Dolgin, Temple Sinai Congregation
2. **Electronic Media Pestilence:** This pestilence is destroying our ability to emote, to empathize, and to get in touch with our deeper selves. Just like the Frogs of the original Plagues, who croaked day and night and gave us no 'down time.'
Rabbi N. Daniel Korobkin, Beth Avraham Yoseph of Toronto Congregation (The BAYT)
3. **Cynicism** which constricts our capacity to be hopeful and to act upon our convictions.
Rabbi Yael Splansky, Holy Blossom Temple
4. **Trafficking in women and children:** It is hard to believe that almost 30 million people are still sold as slaves (for sex or labour) in the 21st century.
Rabbi Baruch Frydman-Kohl, Beth Tzedec Congregation
5. **l'After** - instead of l'Chaim, living here and now, we delay our embrace of life's freedom until...after....?
Rabbi Yossi Saperman, Beth Torah Congregation
6. **Victimhood:** our problems are worse than yours; our suffering and oppression was worse than yours. Is this a competition?
Rabbi Elyse Goldstein, City Shul
7. **Entitlement:** taking things for granted - taking things without gratitude - taking things without acknowledging the consequences of one's taking.
Rabbi Chaim Strauchler, Shaarei Shomayim
8. **Spiritual Impatience:** People often forget that Jewish growth is a process and exploration, not a one-time destination.
Rabbi Rafi Lipner, Shaarei Tefillah
9. **Economic Inequality:** The past century's growing gap between those who live comfortable lives and those who struggle daily just to survive (or not) is an immoral backdrop to all our lives - denying the equal worth and dignity of all humans created in G-d's image.
Rabbi Aaron Levy, Makom: Creative Downtown Judaism
10. **Cowardice:** only the brave can defeat tyrants and oppressors; we must realize the power that we do have, politically and personally.
Rabbi Debra Landsberg, Temple Emanu-El

Rabi Yosei hagalili omer: minayin atah omer shelaku hamitzrim bimitzrayim eser makot v'al hayam laku chamishim makot? Bamitzrayim ma hu omer? Vayomru hachartumim el parah: etzba Elohim he, v'al hayam ma hu omer? Vayar Yisrael et hayad hagdolah asher asa Adonai bimitzrayim, vayiyru ha'am et Adonai, vaya'aminu b'Adonai uvMoshe avdo. Kamah laku b'etzba? Eser makot. Emor ma'atah: b'mitzrayim laku eser makot v'al hayam laku chamishim makot.

Rabi Eliezer omar: minayin shekol makah u'makah shehaivi hakadosh baruch hu al hamitzrim b'mitzrayim hayta shel arba'a makot? Shene'emar: yishlach bom charon apo, evrah vaza'am v'tzarah, mishlachat malachei ra'im. Evrah – echat, vaza'am – shtayim, v'tzarah – shalosh, mishlachat malachei ra'im – arba'a. Emor ma'atah: b'mitzrayim laku arba'im makot v'al hayam laku matayim makot.

Rabi akivah omer: minayin shekol makah u'makah shehaivi hakadosh baruch hu al hamitzrim b'mitzrayim hayta shel chamesh makot? Shene'emar: yishlach bom charon apo, evrah vaza'am v'tzarah, mishlachat malachei ra'im. Charon apo – echat, evrah – shtayim, vaza'am – shalosh, v'tzarah – arba'a, mishlachat malachei ra'im – chamesh. Emor ma'atah: b'mitzrayim laku chamishim makot v'al hayam laku chamishim u'matayim makot

רבי יוסי הגלילי אומר: מנין אתה אומר שלקו המצרים במצרים עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות? במצרים מה הוא אומר? ויאמרו החרטמים אל פרעה: אצבע אלהים הוא, ועל הים מה הוא אומר? וירא ישראל את היד הגדלה אשר עשה ב" במצרים, ויראו העם את "י, ויאמינו ב" ובמשה עבדו. כמה לקו באצבע? עשר מכות. אמור מעתה: במצרים לקו עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות.

רבי אליעזר אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של ארבע מכות? שנאמר: ישלח בם חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. עברה - אחת, וזעם - שתיים, וצרה - שלש, משלחת מלאכי רעים - ארבע. אמור מעתה: במצרים לקו ארבעים מכות ועל הים לקו מאתיים מכות.

רבי עקיבא אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של חמש מכות? שנאמר: ישלח בם חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. חרון אפו - אחת, עברה - שתיים, וזעם - שלוש, וצרה - ארבע, משלחת מלאכי רעים - חמש. אמור מעתה: במצרים לקו חמשים מכות ועל הים לקו חמשים ומאתים מכות.

Dajenu – Kako je mnogo uzvišenih i dobrih dela što ih je Sveprisutni učinio za nas:
 Da nas je samo izveo iz Egipta, a da nije učinio sud nad njima, bilo bi nam dovoljno.
 Da je učinio sud nad njima, a da nije sudio bogovima njihovim, bilo bi nam dovoljno.
 Da je sudio bogovima njihovim, a da nije pobio prvence njihove, bilo bi nam dovoljno.
 Da je pobio prvence njihove, a da nije predao nama blago njihovo, bilo bi nam dovoljno.
 Da je predao nama blago njihovo, a da nije rascepio pred nama more, bilo bi nam dovoljno.
 Da je rascepio pred nama more, a da nas nije proveo posred njega suvim, bilo bi nam dovoljno.
 Da nas je proveo posred mora suvim, a da nije potopio u njemu tlačitelje naše, bilo bi nam dovoljno.
 Da je potopio u njemu tlačitelje naše, a da nije brinuo o nama u pustinji četrdeset godina, bilo bi nam dovoljno.
 Da je brinuo o nama, u pustinji, četrdeset godina, a da nas nije hranio manom, bilo bi nam dovoljno.
 Da nas je hranio manom, a da nam nije dao Šabat, bilo bi nam dovoljno.
 Da nam je dao Šabat, a da nas nije doveo do gore sinajske, bilo bi nam dovoljno.
 Da nas je doveo do gore sinajske, a da nam nije dao Toru, bilo bi nam dovoljno.
 Da nam je dao Toru, a da nas nije uveo u zemlju Izraela, bilo bi nam dovoljno.
 Da nas je uveo u zemlju Izraela, a da nam nije izgradio Hram, bilo bi nam dovoljno.

DAYENU; IT WOULD BE ENOUGH

If everyone had enough to eat, **dayenu; it would be enough.**

If everyone had a warm place to call home in the winter,
dayenu; it would be enough.

If everyone had a good education, **dayenu; it would be enough.**

If everyone had dignified health care, **dayenu; it would be enough.**

If everyone lived a life free of prejudice,
dayenu; it would be enough.

If everyone had the love of mishpacha (family) and the care of close
 friends, **dayenu; it would be enough.**

If everyone had faith in themselves and their abilities,
dayenu; it would be enough.

If everyone had _____, **dayenu; it would be enough.**

What would you put in the blank?

Dayenu

Kama ma'a lot tovot lamakom aleinu.

Ilu hotzi'anu mimitzrayim, v'lo asah bahem shfatim, dayenu.

Ilu asah bahem shfatim, v'lo asah vailoheihem, dayenu.

Ilu asah vailoheihem, v'lo harag et bichoraihem, dayenu.

Ilu harag et bichoraihem, v'lo natan lanu mamonom, dayenu.

Ilu natan lanu mamonom, v'lo karah lanu et hayam, dayenu.

Ilu karah lanu et hayam, v'lo he'evairanu bitocho becheravah, dayenu.

Ilu he'evairanu bitocho becheravah, v'lo shikah tzareinu b'tocho, dayenu.

Ilu shikah tzareinu b'tocho, v'lo sifek tzarchainu bamidbar arba'im shana, dayenu.

Ilu sifek tzarchainu bamidbar arba'im shana, v'lo he'echilanu et haman, dayenu.

Ilu he'echilanu et haman, v'lo natan lanu et hashabbat, dayenu.

Ilu natan lanu et hashabbat, v'lo karvanu lifnei har Sinai, dayenu.

Ilu karvanu lifnei har Sinai, v'lo natan lanu et hatorah, dayenu.

Ilu natan lanu et hatorah, v'lo hichnisanu l'erezt Yisrael, dayenu.

Ilu hichnisanu l'erezt Yisrael, v'lo vana lanu et bait habchirah, dayenu.

דַּיְנוּ

כַּמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לְמַקּוֹם עָלֵינוּ!

אִלּוּ הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם, וְלֹא עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים,
דַּיְנוּ.

אִלּוּ עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים, וְלֹא עָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם, דַּיְנוּ.

אִלּוּ עָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם, וְלֹא הָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם, דַּיְנוּ.

אִלּוּ הָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם, וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת מְמוֹנָם,
דַּיְנוּ.

אִלּוּ נָתַן לָנוּ אֶת מְמוֹנָם, וְלֹא קָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם,
דַּיְנוּ.

אִלּוּ קָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם, וְלֹא הֵעִבִּירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחֶרֶבָה,
דַּיְנוּ.

אִלּוּ הֵעִבִּירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחֶרֶבָה, וְלֹא שָׁקַע צַרְנוֹ בְּתוֹכוֹ,
דַּיְנוּ.

אִלּוּ שָׁקַע צַרְנוֹ בְּתוֹכוֹ, וְלֹא סָפַק צַרְכָּנוּ בַּמִּדְבָּר
אַרְבָּעִים שָׁנָה, דַּיְנוּ.

אִלּוּ סָפַק צַרְכָּנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְלֹא הֶאֱכִילָנוּ
אֶת הַמֶּן, דַּיְנוּ.

אִלּוּ הֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמֶּן, וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת,
דַּיְנוּ.

אִלּוּ נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת, וְלֹא קָרַבְנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי,
דַּיְנוּ.

אִלּוּ קָרַבְנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי, וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה,
דַּיְנוּ.

אִלּוּ נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְלֹא הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
דַּיְנוּ.

אִלּוּ הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא בָּנָה לָנוּ אֶת בַּיִת
הַבְּחִירָה, דַּיְנוּ.

AL AHAT – Gle, koliko je udvostručeno i učetvorostručeno dobro koje je Sveprisutni učinio za nas! Izveo nas iz Egipta, i učinio nad njima sud, i nad bogovima njihovim, i pomorio prvence njihove, i predao nam blago njihovo, i rascepio pred nama more, i proveo nas posred njega suvim, i potopio u njemu tlačitelje naše, i vodio brigu o nama, u pustinji, četrdeset godina, i hranio nas manom, i dao nam Šabat, i doveo nas do gore sinajske, i dao nam Toru, i uveo nas u zemlju Izraela, i izgradio nam Hram da nam se oprostite gresi naši.

Raban Gamlijel je imao običaj da kaže: „Ko god ne kaže ove tri stvari na pesah, nije održao Seder kako treba: **PESAH, MACA I MAROR.**“

Pesah – Šta je bio razlog za žrtvovanje pashalnog jagnjeta koje su naši preci jeli u vreme dok se uzdizao Hram Svetinje? Zato je *prošao* (heb. *pasah*) Sveti, Blagosloven On, kuće otaca naših u Egiptu, kao što je rečeno: „I reći ćete: 'Ovo je žrtva pashalna (*pesah*) Gospodu Koji je prošao (heb. *pasah*) kuće sinova Izraelovih u Egiptu, kad je pomorom udario na Egipat, a naše je kuće izbavio,' Tad sav narod se pokloni i padoše ničice.“

Uzeti srednju maca i reći:

Maca – Zašto jedemo ovu **maca**? Zato što testo očeva naših se nije ni nadiglo, a već im se otkri Car, Kralj Kraljeva, Sveti, blagosloven On, i izbavi ih u trenu, kao što je rečeno:

„I ispekoše testo što ga iznesoše iz Egipta, kolače presne jer ne uskisnu, kad ih poteraše Egipćani te ne mogliše oklevati, niti spremiše sebi hrane.“

Uzeti maror, salatu (ren) u ruku i reći:

Maror – Zašto jedemo ovaj **maror**? Zato što Egipćani zagorčavahu život očevima našim u Egiptu, kao što je rečeno: „I zagorčavahu im život teškim radom, građom, ciglama i svakim radom u polju, i svakim drugim radom koji im nemilosrdno nametnuše.“

Behol dor vador- U svakom pokolenju i naraštaju čovek treba da se ponaša kao da je on, lično, izašao iz Egipta, kao što je rečeno: „I kaži detetu svom u taj dan govoreći: to je za ono što *mi* je Gospod učinio kada *sam* izlazio iz Egipta.“

Sveti, blaosloven On, nije izbavio samo očeve naše, nego je i nas takođe izbavio s njima, kao što je rečeno: „I *nas* izvede odande da bi *nas* uveo i dao *nam* zemlju za koju se zakleo očevima našim.“

<p>Rabban Gamlieil hayah omeir: kol shelo amar sh'loshah d'varim eilu bapesach, lo yatza y'dei chovato, v'eilu hein: Pesach, Matzah, Umaror.</p>	<p>רָבֵן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלוֹ בְּפֶסַח, לֹא יֵצֵא יָדָי חוּבְתוֹ, וְאֵלוֹ הֵן פֶּסַח, מַצָּה, וּמְרֹר.</p>
<p>Pesach shehayu avoteinu och'lim, bizman shebeit hamikdash hayah kayam, al shum mah? Al shum shepasach hakadosh baruch hu al batei avoteinu b'mitzrayim, shene'emar: va'amartem zevach pesach hu l'Adonai, asher pasach al batei v'nei Yisrael b'mitzrayim, b'nagpo et mitzrayim v'et bateinu hitzil, vayikod ha'am vayishtachavu.</p>	<p>פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בְּזִמְנֵן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם שֶׁפֶּסַח הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בְּתֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: וְאִמַּרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לִי, אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם, וְאֵת בְּתֵינוּ הִצִּיל? וַיִּקְדּוּ הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ.</p>
<p>Uzeti srednju maca i reći:</p> <p>Matzah zeh sheanu och'lim, al shum mah? Al shum shelo hispik b'tzeikam shel avoteinu l'hachamitz ad sheniglah aleihem melech malchei ham'lachim, hakadosh baruch hu, ug'alam, shene'emar: vayofu et habatzeik asher hotziu mimitzrayim ugot matzot, ki lo chameitz, ki gor'shu mimitzrayim v'lo yachlu l'hitmahmeiha, v'gam tzeidah lo asu lahem.</p>	<p>מַצָּה זוֹ שֶׁאֵנוּ אוֹכְלִים, עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצַקְּם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּגְאָלָם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאפּוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוּצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עִגְת מִצּוֹת, כִּי לֹא חֲמֵץ, כִּי גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהַתְמַהֵמָה, וְגַם צִדָּה לֹא עָשׂוּ לָהֶם.</p>
<p>Maror zeh sheanu och'lim, al shum mah? Al shum shemeir'ru hamitzrim et chaye avoteinu b'mitzrayim, shene'emar: vayamararu et chayeihem baavodah kashah, b'chomer uvilveinim uv'chol avodah basadeh et kol avodatam asher avdu vahem b'farech.</p>	<p>מְרֹר זֶה שֶׁאֵנוּ אוֹכְלִים, עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם שֶׁמְרָרוּ הַמִּצְרַיִם אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעִבְדָּה קָשָׁה, בְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים וּבְכָל עִבְדָּה בְּשָׂדֵה אֶת כָּל עִבְדָּתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָּהֶם בְּפָרֶךְ</p>
<p>Uzeti maror, salatu (ren) u ruku i reći:</p> <p>B'chol dor vador chayav adam lirot et atzmo k'ilu hu yatza mimitzrayim, shene'emar: v'higadta l'vincha bayom hahu leimor, ba'avur zeh asah Adonai li b'tzeiti mimitzrayim. Lo et avoteinu bilvad ga'al hakadosh baruch hu, ela af otanu ga'al imahem, shene'emar: v'otanu hotzi misham, l'ma'an havi otanu, latet lanu et ha'arets asher nishba la'avoteinu.</p>	<p>בְּכָל דּוֹר וְדוֹר חַיֵּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלוֹ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם. לֹא אֶת אֲבוֹתֵינוּ בְּלֶבֶד גָּאֵל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֵא אִף אוֹתָנוּ גָּאֵל עִמָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: וְאוֹתָנוּ הוּצִיא מִשָּׁם, לְמַעַן הִבִּיא אֹתָנוּ, לְתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאֲבוֹתֵינוּ.</p>

Pokriti macot i uzeti pehar s vinom, podići ga i reći:

Lefihah- Stoga smo obavezni priznati, hvaliti, slaviti, uznositi, uzvisiti, kasnim proglasiti, proslaviti i blagosloviti Onoga Koji je učinio nama i očevima našim sva ova čuda: izveo nas iz ropstva na slobodu, iz potištenosti u radost, iz žalosti u praznik i iz tame na svetlost jarku, iz sužanjstva u izbavljenje. Stoga zapevajmo pred Njim pesmu novu. Hvalite Gospoda!

Spustiti pehar, otkriti maca i reći:

Haleluja- Hvalite Gospoda! Hvalite roblje Gospodnje, hvalite Ime Gospodnje. Neka je Ime Gospodnje blagosloveno odsad i doveka. Od istoka Sunca do zalaska, hvalom opevano je Ime Gospodnje. Uzvišen je nad svim narodima Gospod, slava Njegova nebesa nadvisuje. Ko je kao Gospod Bog naš Koji u visinama stoluje, Koji gleda dole na nebesa i na zemlju? Siromaha iz praha podiže i ništega iz kala uzvisuje da ih s knezovima posadi, s knezovima naroda Svog. Nerotkinji kuću naseljava, čini je radosnom majkom sinovima. Hvalite Gospoda!

Becet Jisrael- Kad izlažaše Izrael iz Egipta, Dom Jakovljevi iz naroda tuđega jezika, postade Juda svetinja Njegova, Izrael oblast Njegova. Vide more i pobeže, Jordan ustuknu. Gore uzigraše kao ovni, brda kao jaganjci. „Šta ti bi, more, te pobeže, i tebi, Jordane, te ustuknu? Gore, te uzigraste kao ovnovi i brda kao jaganjci?“ Od lica Gospodnjeg potrese se zemlja od lica Boga Jakovljevog Koji okrenu stenu u jezero vodeno i kamenu hrid u izvor vodeni.

Uzeti pehar sa vinom i reći:

Baruh- Blagosloven da si Ti, Gospode Bože naš, Koji nas je oslobodio i Koji je oslobodio očeve naše iz Egipta, i Koji nas je doveo (žive) do ove noći da jedemo u njoj **maca** i **maror**. Tako nas, Gospode Bože naš i Bože otaca naših, dovedi (žive) do praznika i hodočasnih blagdana koji nam predstoje u miru. Neka bi nas Ti obradovao izgradnjom Grada Tvog i da sretni vidimo službu Tvoju. I neka bismo u njemu jeli, od žrtava i od žrtava pashalnih kojih će se krv prolivati po zidu žrtvenika Tvog, po Volji Tvojoj. I zahvaljivaćemo Ti pesmom novom za oslobođenje naše i za otkupljenje duša naših. Blagosloven da si Ti, Gospode, Bože naš, Koji je oslobodio Izrael.

Ispijamo drugi pehar vina ugodno zavaljeni na levu stranu

Baruh- Blagosloven da si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju vasseljene, Koji stvara plod vinove loze.

<p>Pokriti macot i uzeti pehar s vinom, podići ga i reći: L'fichach anachnu chayavim l'hodot, l'hallel, l'shabeiach, l'faeir, l'romeim, l'hadeir, l'vareich, l'aleih ul'kaleis, l'mi she'asah a'avoteinu v'lanu et kol hanisim haeilu: hotzianu meiavdut l'cheirut miyagon l'simchah, umei'eivel l'yom tov, umei'afeilah l'or gadol, umishibud ligulah. V'nomar l'fanav shirah chadashah: halleluyah.</p>	<p>להלל, לשבח, לפאר, לרומם, להדר, לברך, לעלה ולקלס למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו: הוציאנו מעבדות לחרות מיגון לשמחה, ומאבל ליום טוב, ומאפלה לאור גדול, ומשעבוד לגאולה. ונאמר לפניו שירה חדשה: הללויה</p>
<p>Spustiti pehar, otkriti maca i reći: Halleluyah hal'lu avdei Adonai, hal'lu et sheim Adonai. Y'hi sheim Adonai m'vorach mei'atah v'ad olam. Mimizrach shemesh ad m'vo'o m'hulal sheim Adonai. Ram al kol goyim Adonai, al hashamayim K'vodo. Mi k'Adonai Eloheinu hamagbihi lashavet, hamashpili lirot bashamayim uva'aretz? M'kimi mei'afar dal, mei'ashpot yarim evyon, l'hoshivi im nidivim, im nidivei amo. Moshivi akeret habayit, eim habanim s'meichah. Halleluyah</p>	<p>הללויה הללו עבדיי, הללו את שם יי. יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם. ממזרח שמש עד מבוא מהלל שם יי. רם על כל גוים יי, על השמים כבודו. מי כיי אלהינו המגביהי לשבת, המשפילי לראות בשמים ובארץ? מקימי מעפר דל, מאשפת ירים אביון, להושיבי עם נדיבים, עם נדיבי עמו. מושיבי עקרת הבית, אם הבנים שמחה. הללויה</p>
<p>B'tzeit Yisrael mimitzrayim, beit Ya'akov mei'am lo'eiz, haytah yihudah likodsho, Yisrael mamshilotav. Hayam ra'ah vayanos, hayardein yisov l'achor. Heharim rakedu che'eilim, giva'ot – kivnei tzon. Mah l'cha hayam ki tanus, hayardein – tisov l'achor, heharim tirkedu che'eilim, givaot – kivnei tzon. Milifnei adon chuli aretz, milifnei eloha Ya'akov. Hahofchi hatzur agam mayim, chalamish – lemayno mayim.</p>	<p>בצאת ישראל ממצרים, בית יעקב מעם לעז, היתה יהודה לקדשו, ישראל ממשלותיו. הים ראה וינס, הירדן יסב לאחור. ההרים רקדו כאילים, גבעות - כבני צאן. מה לך הים כי תנוס, הירדן - תסב לאחור, ההרים - תרקדו כאילים, גבעות - כבני צאן. מלפני אדון חולי ארץ, מלפני אלוה יעקב. ההפכי הצור אגם מים, חלמיש - למעינו מים.</p>
<p>Uzeti pehar sa vinom i reći: Baruch atah Adonai, Eloheinu Melech ha'olam, asher g'alanu v'ga'al et avoteinu mimitzrayim, v'higianu lalayah haze le'echol bo matzah umaror. Kein Adonai Eloheinu v'Eilohei avoteinu yagi'einu l'mo'adim v'lirgalim acheirim haba'im likrateinu l'shalom, s'meichim b'vinyan irecha v'sasim ba'avodatecha. V'nochal sham min hazvachim umin hapsachim asher yagia damam al kir mizbachacha l'ratzon, v'nodeh l'cha shir chadash al g'ulateinu v'al p'dut nafsheinu. Baruch Atah Adonai, ga'al Yisrael. Baruch Atah Adonai, Eloheinu Melech haolam, borei p'ri hagafen.</p>	<p>ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, והגיענו ללילה הזה לאכל בו מצה ומרור. כן יי אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך. ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחתך לרצון, ונודה לך שיר חדש על גאלתנו ועל פדות נפשנו. ברוך אתה יי גאל ישראל. ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.</p>

6. Rahca- Obredno pranje ruku

Peremo ruke i kažemo:

Baruh- Blagosloven da si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju vaseljene, Koji nas je posvetio zapovestima Svojim i obavezao nas da peremo ruke.

7. Moci- Blagoslov hamoci

Uzeti gornji od tri macot i reći sledeći blagoslov:

Baruh- Blagosloven da si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju vaseljene, Koji daje hleb iz zemlje.

Ne jesti jok se ne izgovori sledeći blagoslov.

8. Maca- Jedenje maca

Nakon izgovaranja blagoslova spuštamo najdonju maca, a preostale dve (tj. jednu i po) okrećemo tako da prepolovljena maca bude na vrhu, a čitava ispod nje. Zatim izgovaramo blagoslov „al ahilat maca“ nad ove dve macot, i potom ih jedemo uz blagoslov zavaljeni na levu stranu.

Baruh- Blagosloven da si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju vaseljene, Koji nas je posvetio zapovestima Svojim i zapovedio nam da jedemo maca.

9. Maror- Gorke trave

Uzeti list salate i umočivši je u haroset izgovoriti sledeći blagoslov:

Baruh- Blagosloven da si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju vaseljene, Koji nas je posvetio zapovestima Svojim, i zapovedio nam da jedemo maror.

10. Koreh- Hilelov sendvič

Uzeti treću, donju, maca koja je ostala čitava, prelomiti je i sa salatnom umočenom u haroset napraviti sendvič. Pre jedenja reći:

Zehar- Uspomena na Svetinju Hrama prema Hilelu. Ovako je činio Hilel u vreme kada je postojao Dom Svetinje. On bi napravio sendvič od pashalne žrtve, maca i gorkih trava i jeo bi ih zajedno. Tako bi ispunio ono što je u Tori rečeno: „I neka jedu (pashalnu žrtvu) s beskvasnim hlebovima i sa gorkim zeljem.“

<p>Peremo ruke i kažemo: Baruch atah Adonai Eloheinu melech ha-olam, asher kid'shanu b'mitzvotav, v'tzivanu al n'tilat yadayim.</p>	<p>בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם.</p>
<p>Uzeti gornji od tri macot i reči sledeći blagoslov: Baruch atah Adonai, Eloheinu melech ha-olam, hamotzi lechem min ha-aretz.</p>	<p>בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ</p>
<p>blagoslov „al ahilat maca“ Baruch atah Adonai, Eloheinu melech ha-olam, asher kid'shanu b'mitzvotav v'tzivanu al achilat matzah.</p>	<p>בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מַצָּה</p>
<p>Uzeti list salate i umočivši je u haroset izgovoriti sledeći blagoslov: Baruch atah Adonai Eloheinu melech ha-olam, asher kid'shanu b'mitzvotav v'tzivanu al achilat maror.</p>	<p>בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מָרוֹר</p>
<p>Hilelov sendvič Zeicher l'mikdash k'hileil. Kein asah hileil bizman shebeit hamikdash hayah kayam. Hayah koreich pesach, matzah, u-maror v'ocheil b'yachad. L'kayeim mah shene-emar. "Al matzot um'rorim yochlu-hu."</p>	<p>זָכַר לְמִקְדָּשׁ בְּהַלֵּל. כֵּן עָשָׂה הַלֵּל בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּים: הָיָה כּוֹרֵךְ מַצָּה וּמָרוֹר וְאוֹכֵל בְּיַחַד, לְקַיֵּים מֵה שְׁנַאֲמַר: עַל מִצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֵהוּ.</p>

11. Šulhan oreh- Sto postavljen za večeru

Nakon što je obredni deo večere završen, prelazi se na ostala jela. Prijatno 😊

12. Cafun- Afikoman

Po završetku večere od dece se otkupljuje afikoman koji delimo prisutnima. Pre jedenja afikomana kaže se: ZEHER LE KORBAN PESAH AFIKOMAN ANEEHAL AL ASOVA. (Jesti zavaljen.)

Afikoman sećanje na pashalnu žrtvu.

13. Bareh- Blagoslov nakon jela- Birkat Hamazon

Oprati ruke nakon jela, napuniti treći pehar vina i reći blagoslov nakon jela.

Šir hamaalot- Resma uspinjanja (hodočasnička). Kada Gospod vraćaše sužnjeve sionske bejasmo poput snevača. Tada usta naša behu puna smeha i jezik naš pun kliktanja. Tada govorahu među narodima: „Veliko delo čini Gospod na njima.“ Veliko delo čini Gospod na nama, bejasmo radosni. Vrati, o , Gospode, sužnje naše, kao potoke u zemlju suhu. Koji su sa suzama sejali neka s pesmom žanju. Koji ide i plače noseći seme da seje, s pesmom će doći noseći snopove svoje.

Ako su trojca ljudi ili više njih jeli zajedno, obavezni su da kažu zimun.

Predvodnik: Godpodo blagoslovimo!

Prisutni: Neka je Ime Gospodnje blagosloveno od sada i doveka.

Predvodnik: Neka je Ime Gospodnje blagosloveno od sada i doveka. S dopuštenjem svih prisutnih Blagoslovimo (ako je prisutno 10 jevreja dodajemo: Boga našega) od Čije darežljivosti smo jeli.

Prisutni: Blagosloven da je (ako je prisutno 10 jevreja dodajemo: Bog naš) od Čije darežljivosti smo jeli i po Čijoj dobroti živimo.

Predvodnik: Blagosloven da je (ako je prisutno 10 jevreja dodajemo: Bog naš) od Čije darežljivosti smo jeli i po Čijoj dobroti živimo.

Ako su prisutna samo dvojica ljudi ili jedan čovek, početi odavde:

Baruh- Blagosloven da si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju vaseljene, Koji hrani čitav svet Svojom dobrotom, milošću, dobrotoljubljem i samilosnom ljubavlju, Koji daje hleb svakom telu, jer je doveka milost Njegova. I u Njegovoj velikoj dobroti nije nam nikada ponestalo, niti će nam ikada ponestati hrane doveka, zbog velikog Imena Njegovog, jer je On Bog Koji sve prehranjuje i uzdržava i svakome čini dobro i priprema

hranu svim stvorenjima Svojim koje je stvorio. Blagosloven da si Ti, Gospode, Koji prehranjuje sve što živi.

Node- Odajemo Ti hvalu Gospode Bože naš, što si u baštinu dao očevima našim zemlju milu, dobru i prostranu, i što si nas izvukao iz zemlje Egipatske i otkupio nas iz doma robova, i na Savezu Tvom koji si utisnuo u naše meso, i na Tori Tvojoj kojoj si nas podučio, i na zakonima Tvojim koje si nam objavio i na životu, milosti i milosrđu kojima si nas obdario i na hrani kojom nas Ti hraniš i prehranjuješ uvek, svakog dana, u svako doba i svakog trenutka.

Veal- I na svemu ovome, Gospode, Bože naš, mi Ti odajemo hvalu i blagosiljamo Te. Neka je blagosloveno Ime Tvoje u ustima svega što je živo uvek i doveka, kao što je rečeno: *I ješćeš, i bićeš sit i blagoslovićeš Gospoda Boga svoga za dobru zemlju koju ti je dao.* Blagosloven da si Ti, Gospode, za zemlju i za hranu.

Rahem- Smiluj se Gospode, Bože naš, nad Izraelom, narodom Tvojim i nad Jerusalimom, gradom Tvojim, i nad brdom Sion, staništem Veličanstva Tvoga, i nad kraljevskim domom Davida, izabranika Tvog, i nad velikim i svetim Domom koji se naziva Imenom Tvojim. Bože naš, Oče naš, pastiru naš, hranioče naš, podrži nas i održi, oslobodi nas Gospode Bože naš brzo od svih nevolja naših. I ne dopusti da budemo ovisni, Gospode Bože naš o milostinji ljudskoj, niti od njihovih pozajmica, već samo o Tvojim ruci, punoj i otvorenoj, svetoj i uvek spremnoj, kako se ne bi posramili i postideli nikad i doveka.

Subotom dodajemo:

Rece- Okrepi nas i osnaži, Gospode Bože naš, zapovestima Tvojim i zapovešću o sedmom danu, ovom velikom i svetom Subotom, jer to je dan velik i svet pred Tobom. Mirovaćemo u njoj (Suboti) od svakog rada, odmaraćemo se u njoj prema zapovesti Volje Tvoje. Po Volji Tvojoj daj nam da mirujemo Gospode Bože naš, i neka ne bude žalosti, jada ni bola u ovaj dan mirovanja našeg. I neka oči naše, Gospode Bože naš, ugledaju utehu Siona, grada Tvoga i izgradnju Jerusalima, svetinje Tvoje, jer si Ti Gospodar nad spasenjem i utehom.

Elohenu- Bože naš i Bože otaca naših, neka se pred Tobom uzdigne, dođe, dosegne, objavi i naklonost nađe, čuje i bude uzvišeno i spomenuto bude sećanje na nas, i sećanje na očeve naše i

sećanje na Mesiju, potomka Davidovog, sluge Tvoga, i sećanje na Jerusalim, sveti grad Tvoj, i sećanje na sav narod Tvoj, dom Izraelov, i neka sećanje ovo bude na spasenje i na dobro, na milost, na dobrotoljublje i samilost, za dobar život i mir na ovaj dan Praznika beskvasnih hlebova. Spomeni nas se, Gospode Bože naš, na dobro i usliši nas blagoslovom i izbavi nas za život dobar. Spasenjem i samilošću smiluj nam se i umilostivi nas, milostiv i samilostan budi sa nama i izbavi nas jer si Ti Bog, Kralj žalostiv i milostiv.

Uvene- Iznova izgradi Jerusalim, grad Svetinje, ubrzo i u dane naše. Blagosloven da si Ti, Gospode, Koji gradi Jerusalim. *Amen.*

Baruh- Blagosloven da si Ti, Gospode Bože naš, Kralju vasseljene, Bože Oče naš, Kralju naš, Vladaru naš, Stvoritelju naš, Izbavitelju naš, Sazdatelju naš, Sveti naš, Sveti Jakova, Patiru naš, Pastiru Izraela, Kralj Koji je dobar i dobro čini svakome, jer On nas je svakoga dana darivao dobrotom, On nas dariva dobrotom, On će nas darivati dobrotom, On nas je nagrađivao, On nas nagrađuje, On će nas nagrađivati doveka milošću, dobrotoljubljem i samilošću, obiljem, spasenjem, uspehom, blagoslovom, izbavljenjem, utehom i izdržavanjem, milosrđem, životom i mirom i svakim dobrom, kojeg nam nikad neće ponestati.

Harahaman- Premilostivi- neka navek vlada nad nama. Premilostivi- neka je hvaljen na nebesima i na zemlji. Premilostivi- neka je hvaljen među nama s pokoljenja na pokoljenje, i neka je uzvišen među nama zanavek i neka bude veličan u večna vremena. Premilostivi- neka nas prehrani s dostojanstvom. Premilostivi- On će uskoro skinuti jaram izgnanstva sa naših vratova i On će nas dovesti uspravne u zemlju našu. Premilostivi- On će poslati blagoslov na ovu kuću i na sto na kojem smo jeli. Premilostivi- On će nam poslati proroka Elijahu, neka je spomen njegov na dobro, da nam objavi dobre vesti, spas i utehu. Premilostivi- On će blagosloviti mog poštovanog oca domaćina ovog doma, moju poštovanu majku, domaćicu ove kuće, njih, njihov dom, njihovu porodicu i sve što je njihovo, nas i sve što je naše kao što su bili blagosloveni praoci naši, Avram, Isak i Jakov u svemu i od svega sve. Tako će nas zajedno blagosloviti potpunim blagoslovom i kažimo: *Amen.*

Bamarom- U visinama neka bude njima i nama zasluga, da nam bude uzdržan mir, i da dobijemo blagoslov od Gospoda i milost od Boga Spasitelja našeg, i da nađemo milost i razumevanje u očima Boga i ljudi.

Subotom:

Harahaman- Premilostivi- On će nam dati u nasledstvo dan koji je sav subota i odahnuće u večnom životu.

Harahaman- Premilostivi- On će nam dati u nasledstvo svet koji je sav dobro.

Harahaman- Premilostivi- On će nam dati nam u zaslugu da doživimo danu Mesije i život u Svetu koji dolazi. Koji je utvrda za izbavljenje cara svog i čini milost pomazaniku Svom Davidu i semenu njegovom doveka. Onaj Koji čini mir u visinama, neka učini mir i nad nama i celim Izraelom. *Amen.*

Jiru- Bojte se Gospoda sveti Njegovi, jer nema nestašice za one koji Ga se boje. Lavovi su ubogi i gladni, ako i traže Gospoda, ne ponestane im nijednoga dobra. Slavite gospoda, jer je dobar, i večna je milost Njegova. On otvara ruku i siti sve živo po želji. Blago čoveku koji se uzda u Gospoda i kome je Gospod uzdanica. Mlad bijah i ostarih i ne videh pravednika napuštena niti potomstva njegova da prose hleba. Gospod će dati snagu narodu Svom, Gospod će blagosloviti narod Svoj mirom.

<p>Birkat Hamazon</p> <p>Shir Hama'alot, b'shuv Adonai et shee-vat Tzion, ha-yeenu k'chol meem. Az y'ma-lei s'chok pee-nu u'l-sho-nei-nu reena, az yo-m'ru va-goyim, heeg-deel Adonai la-asot eem eleh. Heeg-deel Adonai la-asot eemanu, ha-yee-nu s'mei-cheem. Shuva Adonai et sh'vee-tei-nu, ka-afee-keem ba-negev. Ha-zor-eem b'deemah b'reena yeek-tzo-ru. Ha-loch yei-lech u-va-cho no-sei me-shech hazara, bo yavo v'reena, no-sei alu-mo-tav.</p> <p>T'hilat Adonai y'daber pi, vivareich kol basar shem kod'sho l'olam va'ed. Va-anachnu n'varech ya, mei-ata v'ad olam, hal'luya. Hodu la-Adonai ki tov, ki l'olam chasdo. Mi y'maleil g'vurot Adonai, yashmi'a kol t'hilato.</p>	<p>שיר המעלות:</p> <p>בשוב יהוה את־שיבת ציון היינו כחלמים. אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה, אז יאמרו בגוים, הגדיל יי לעשות עם אלה. הגדיל יי לעשות עמנו, היינו שמחים. שובה יי את שביתנו, כאפיקים בנגב. הזרעים בדמעה ברנה יקצרו. הלוח ילך ויבכה נשא משך הזרע, בא יבא ברנה נשא אלמתיו.</p> <p>תהלת יי ידבר פי, ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד. ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה. הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו. מי ימלל גבורות יי ישמיע כל תהלתו</p>
<p><i>Predvodnik:</i> Rabotai n'vareich.</p> <p><i>Učesnici:</i> Y'hee sheim Adonai m'vo-rach mei-atah v'ad olam.</p> <p><i>Predvodnik:</i> Y'hee sheim Adonai m'vorach mei-atah v'ad olam. Beer-shut maranan v'rabanam v'rabotai, n'vareich (Eloheinu) she'achalnu mee-shelo.</p> <p><i>Učesnici:</i> Baruch (Eloheinu) she'achalnu mishelo uv'tuvo chayinu.</p> <p><i>Predvodnik:</i> Baruch (Eloheinu) she'achalnu mishelo uv'tuvo chayinu.</p> <p><i>Svi:</i> Baruch hu u-varuch sh'mo.</p>	<p>רבותי נברך.</p> <p>יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם.</p> <p>יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם. ברשות מרן וברנן ורבותי נברך (אלהינו) שאכלנו משלו</p> <p>ברוך (אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו חיינו.</p> <p>ברוך (אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו חיינו.</p> <p>ברוך הוא וברוך שמו.</p>
<p>Baruch atah Adonai, Eloheinu melech ha-olam, hazan et ha-olam kulo b'tuvo, b'chein b'chesed uv-rachamim, hu noten lechem l'chol basar, ki l'olam chasdo, uv-tuvo hagadol, tamid lo chasar lanu v'al yechar lanu mazon l'olam va'ed. Ba-avur sh'mo hagadol, ki hu Eil zan um'farneis lakol, u-meitiv lakol u-meichin mazon l'chol-b'riyotav asher bara. Baruch atah Adonai, hazan et hakol.</p>	<p>ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם, הן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים הוא נותן לחם לכל בשר, כי לעולם חסדו. ובטובו הגדול תמיד לא חסר לנו ולא יחסר לנו מזון לעולם ועד. בעבור שמו הגדול כי הוא אל זן ומפרנס לכל ומטיב לכל ומכין מזון לכל בריותיו אשר ברא. ברוך אתה יי, הן את הכל</p>
<p>No-deh l'cha A-do-nai E-lo-hei-nu, al she-hin-chal-ta la-a-vo-tei-nu e-rets chem-dah to-vah ur-cha-vah. V'al she-ho-tsei-ta-nu A-do-nai E-lo-hei-nu mei-e-rets mits-ra-yim, uf-di-ta-nu</p>	<p>נודה לך יי אלהינו על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה, ועל שהוצאתנו יי אלהינו מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים, ועל ברייתך שחתמת בבשרנו, ועל תורתך שלמדתנו, ועל חקיך שהודעתנו, ועל</p>

<p>mi-beit a-va-dim, v'al b'ri-t'cha she-cha-tam-ta biv-sa-rei-nu, v'al to-ra-t'cha she-li-mad-ta-nu, v'al chu-ke-cha she-ho-da-ta-nu, v'al chai-yim chein va-che-sed she-cho-nan-ta-nu, v'al a-chilat ma-zon sha-a-tah zan um-far-neis o-ta-nu ta-mid, b'chawl yom uv-chawl eit uv-chawl sha-ah.</p>	<p>חיים חן וחסד שחוננתנו, ועל אכילת מזון שאמה זן ומפרנס אותנו תמיד בכל יום ובכל עת ובכל שעה.</p>
<p>V'al hakol Adonai Eloheinu anachnu modim lach um'varchim otach, yitbarach shimcha b'fi kol chai tamid l'olam va'ed. Kakatuv, v'achalta v'savata uveirachta et Adonai Elohecha al ha'aretz hatova asher natan lach. Baruch atah Adonai al ha-aretz v'al hamazon.</p> <p>Racheim na Adonai Eloheinu al Yisrael amecha v'al Y'rushalayim irecha v'al Tzion mishkan k'vodecha v'al malchut beit David m'shichecha v'al habayit hagadol v'hakadosh shenikra shimcha alav. Eloheinu Avinu r'einu zuneinu parn'seinu v'chalk'lenu v'harvicheinu v'harvach'lanu Adonai Eloheinu m'heira mikol-tzaroteinu. V'na al tatz'richeinu Adonai Eloheinu, lo lidei matnat basar vadam v'lo lidei hal'va'atam, ki im l'yad'cha ham'lei'a hap'tucha hak'dosha v'har'chava, shelo neivosh v'lo nikaleim l'olam va'ed.</p>	<p>ועל הכל יי אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך יתברך שמך בפי כל חי תמיד לעולם ועד. בכתוב, ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך על הארץ הטבה אשר נתן לך. ברוך אתה יי, על הארץ ועל המזון.</p> <p>רחם נא יי אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל מלכות בית דוד משיחך ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו. אלהינו אבינו רענו זוננו פרנסנו וכלכלנו והרויחנו והרוח לנו יי אלהינו מהרה מקל צרותינו. ונא אל תצריכנו יי אלהינו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלאותם, כי אם לידי המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, שלא בבוש ולא נכלם לעולם ועד.</p>
<p>za Šabat</p> <p>R'tzei v'hachalitzeinu Adonai Eloheinu b'mitzvotcha, uv'mitvat yom hash'vi'i haShabbat hagadol v'hakadosh hazeh. Ki yom zeh gadol v'kadosh hu l'fanecha, lishbat bo v'lanuach bo b'ahavah k'miztvat r'tzonecha. U'birtzoncha hani'ach lanu Adonai Eloheinu, shelo t'hei tzara v'yagon va'anacha b'yom m'nuchateinu. V'har'einu Adonai Eloheinu b'nechamat Tzion irecha, uv'vinyan Yerushalayim ir kodshecha, ki atah hu ba'al ha'y'shuot u'va'al hanechamot</p>	<p>רצה והחליצנו יי אלהינו במצותיך ובמצות יום השביעי השבת הגדול והקדוש הזה. כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך לשבת בו ולנוח בו באהבה במצות רצונך. וברצונך הניח לנו יי אלהינו שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו. והראנו יי אלהינו בנחמת ציון עירך ובבנין ירושלים עיר קדשך כי אתה הוא בעל הישועות ובעל הנחמות.</p>

<p>Eloheinu vEilohei avoteinu, yaleh v'yavo v'yagiah v'yeira'eh v'yeiratzech v'yishma v'yipakeid, v'yizacheir zichroneinu ufikdoneinu, v'zichron avoteinu, v'zichron Mashiach ben David avdecha, v'zikhron Y'rushalayim ir kodshecha, v'zichron kol amkha beit Yisrael l'fanecha, lifleita l'tova l'chein ul'chesed ul'rachamim, l'chayim ul'shalom b'yom chag hamatzot hazeh zochreinu Adonai Eloheinu bo l'tova ufokdeinu vo livracha v'hoshieinu vo l'chayim. uv'dvar y'shuah v'rachamim chus v'chaneinu v'racheim aleinu v'hoshieinu ki eilecha eineinu, ki eil melech chanun vrachum ata.</p>	<p>אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיִגִיעַ וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה וְיִשְׁמַע וְיִפְקֹד וְיִזְכֹּר וְיִזְכְּרוּנוּ וְיִפְקְדוּנוּ, וְיִזְכְּרוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְיִזְכְּרוּ מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדְּךָ, וְיִזְכְּרוּ יְרוּשָׁלַיִם עִיר קְדֻשָּׁךְ, וְיִזְכְּרוּ כָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ, לְפִלְטָה לְטוֹבָה לְחַן וְלַחֲסֵד וְלִרְחָמִים, לְחַיִּים וְלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה. זָכְרוּ יי אֱלֹהֵינוּ בּו לְטוֹבָה וְיִפְקְדוּנוּ בּו לְבִרְכָה וְהוֹשִׁיעֵנו בּו לְחַיִּים. וּבְדַבַּר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחַנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנו, כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ, כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה</p>
<p>Uv'nei Y'rushalayim ir hakodesh bimheira v'yameinu. Baruch atah Adonai, boneh v'rachamav Y'rushalayim. Amein.</p>	<p>וּבְנֵי יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יי, בּוֹנֵה בְּרַחֲמֵי יְרוּשָׁלַיִם. אָמֵן.</p>
<p>Baruch atah Adonai, Eloheinu melech ha'olam, ha'Eil Avinu Malkeinu Adireinu Bor'einu Go'aleinu Yotz'reinu K'dosheinu K'dosh Ya'akov ro'einu ro'ei Yisrael Hamelech hatov v'hameitiv lakol sheb'chol yom vayom hu heitiv, hu meitiv, hu yeitiv lanu. Hu g'malanu hu gomleinu hu yig'm'leinu la'ad, l'chein ul'chesed ul'rachamim ul'revach hatzala v'hatzlacha, b'racha vi'shua nechama parnasa v'chalkala v'rachamim v'chayim v'shalom v'chol-tov, u'mikol tuv l'olam al y'chasreinu.</p>	<p>בְּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל אֲבִינוּ מַלְכֵנוּ אֲדִירֵנוּ בּוֹרְאָנוּ גֹאֲלֵנוּ יּוֹצְרֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲרֹב, רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב לְכָל שֶׁבְכָל יוֹם וְיוֹם הוּא הַטִּיב הוּא מְטִיב הוּא יִיטִיב לָנוּ. הוּא גִמְלָנוּ הוּא גּוֹמְלָנוּ הוּא יִגְמְלָנוּ לְעַד לְחַן וְלַחֲסֵד וְלִרְחָמִים וְלִרְחוּם הַצֵּלָה וְהַצִּלָּה בְּרַכָּה וְיְשׁוּעָה נְחֵמָה פְּרִיטָה וְכַלְכָּלָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב, וּמְכָל טוֹב לְעוֹלָם אֵל יַחֲסֹרְנוּ.</p>
<p>Harachaman hu yimloch aleinu l'olam va'ed. Harachaman hu yitbarach bashamayim u'va'aretz. Harachaman hu yishtabach l'dor dorim, v'yitpa'ar banu la'ad u'l'neitzach n'tzachim, v'yit'hadar banu la'ad ul'olmei olamim. Harachaman hu y'far'n'seinu b'chavod. Harachaman hu yishbor uleinu mei'al tzavareinu, v'hu yolicheinu kom'miyut l'artzeinu. Harachaman hu yishlach lanu b'racha m'ruba babayit hazeh, v'al shulchan zeh she'achalnu alav. Harachaman hu yishlach lanu et Eliyahu Hanavi zachur latov, vivaser lanu b'sorot tovo y'shu'ot v'nechamot.</p>	<p>הַרְחַמֵּן הוּא יִמְלֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. הַרְחַמֵּן הוּא יִתְבָּרַךְ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דוֹרִים וְיִתְפָּאֵר בְּנוּ לְעַד וְלִנְצַח נְצָחִים וְיִתְהַדָּר בְּנוּ לְעַד וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. הַרְחַמֵּן הוּא יִפְרֹסֵנוּ בְּכַבּוֹד. הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁבֵר עַלְנוּ מֵעַל צָוָארֵנוּ וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ. הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרַכָּה מְרֻבָּה בְּבֵית הַזֶּה וְעַל שֻׁלְחַן זֶה שְׂאֵבְלָנוּ עָלֵינוּ. הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֱלִיָּהוּ הַנְּבִיא זָכוּר לְטוֹב וְיִבְשֹׂר לָנוּ בְּשׁוֹרֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנְחָמוֹת.</p>
<p>Harachaman hu y'vareich et ba'al ha-bayit ha-</p>	<p>הַרְחַמֵּן הוּא יְבָרֵךְ אֶת</p>

<p>zeh, v'et ba-alat ha-bayit ha-zeh, otam v'et beitam, v'et zar'am, v'et kol asher lahem, otanu v'et kol asher lanu, k'mo she'nitbarchu avoteinu Avraham Yitzchak v'Ya'akov bakol mikol kol, kein y'vareich otanu kulanu yachad bivracha sh'leima, v'nomar, Amein.</p>	<p>בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֵת בְּעַלְת הַבַּיִת הַזֶּה, אוֹתָם וְאֵת בֵּיתָם וְאֵת זָרְעָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם , אוֹתָנוּ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בְּכֹל מַכּוֹל כָּל, כֵּן יִבְרַךְ אוֹתָנוּ כָּלנוּ יַחַד בְּבִרְכָה שְׁלֵמָה, וְנֹאמֵר אָמֵן</p>
<p>Bamarom y'lamdu aleihem v'aleinu z'chut she't'hei l'mishmeret shalom. V'nisa v'racha mei'eit Adonai, utz'daka mei'Elohei yisheinu, v'nimtza chein v'seichel tov b'einei Elohim v'adam.</p>	<p>בְּמָרוֹם יִלְמְדוּ עֲלֵיהֶם וְעָלֵינוּ זְכוּת שְׁתֵּהָא לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם. וְנִסָּא וְנִרְכָּה מֵאֵת יי וְצִדְקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעָנוּ. וְנִמְצָא חַן וְשִׂכָּל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם.</p>
<p>za Šabat:</p> <p>Harachaman hu yanchileinu yom shekulo Shabbat u'minucha ul'chayei ha'olamim.</p> <p>za praznike:</p> <p>Harachaman hu yanchileinu yom shekulo tov</p> <p>Ha-ra-cha-man, hu y'za-kei-nu li-mot ha-mashi-ach ul-chai-yei ha-o-lam ha-ba.</p> <p>Migdol y'shu'ot Malko v'oseh chesed limshicho l'David ul'zar'o ad olam. Oseh shalom bimromav, hu ya'aseh shalom aleinu v'al kol Yisrael v'imru, Amein.</p>	<p>הַרְחֵמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ יוֹם שְׁכָלוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיי הָעוֹלָמִים</p> <p>מִגְדוֹל יִשׁוּעוֹת מְלֹכוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לְמִשְׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם. עֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרְמֵי הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן.</p>
<p>Y'ru et Adonai k'doshav, ki ein machsor lirei'av. K'firim rashu v'ra'eivu, v'dorshei Adonai lo yach's'ru chol tov. Hodu l'Adonai ki tov ki l'olam chasdo. Potei'ach et yadecha, u'masbia l'chol chai ratzon. Baruch hagever asher yivtach b'Adonai, V'haya Adonai mivtacho. Na'ar hayiti gam zakan'ti, v'lo ra'iti tzadik ne'ezav, v'zar'o m'vakesh lachem. Adonai oz l'amo yitein, Adonai y'vareich et amo vashalom.</p>	<p>יִרְאוּ אֶת יי קְדוֹשׁוֹ כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו. כְּפִירִים רָשׁוּ וְרַעֲבוּ וְדָרְשׁוּ יי לֹא יִחְסְרוּ כָּל טוֹב. הוֹדוּ לֵיי כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד. פֹּתַח אֶת יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. בְּרוּךְ הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח בֵּיי וְהָיָה יי מְבֹטָחוֹ. נַעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִי וְלֹא רָאִיתִי צְדִיק נֶעְזֵב וְזָרְעוֹ מְבַקֵּשׁ לָחֵם. יי עַד לְעָמוֹ יִתֵּן יי יִבְרַךְ אֶת עָמוֹ בְּשְׁלוֹם</p>

Pijemo treći pehar vina zavaljeni na levu stranu.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בָּרַא פְּרִי הַגָּפֶן.

Baruch atah Adonai, Eloheinu melech ha-olam, borei p'ri hagafen.

Baruh- Blagosloven da si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju vaseljene, Koji stvara plod vinove loze.

Kos (čaša) proroka Elijahu- *Napuniti poseban pehar vinom u čast proroka Elijahu. Potom otvoriti vrata u iščekivanju da se prorok Elijahu pojavi. „Evo ja ću vam poslati proroka Elijahu-a pre nego dođe veliki i strašni dan Gospodnji. I on će obratiti srce otaca k sinovima i srce sinova k ocima njihovim,...“ (Malahi, 4:5-6)*

Elijahu Ha-navi; Elijahu Ha-tish-bi; Elijahu, Elijahu; Elijahu Ha-giladi; Bim Heira B'yameinu Yavo eileinu; Im mashiah ben David

~~**Šefoh-** Izlij gnev svoj na narode koji Te ne znaju i na carstva koja ne prizivaju Ime Tvoje. Jer izjedoše Jakova, i naselje njegovo opustiše. Izlij na njih jarost Svoju, i plamen gneva Tvog neka ih obuzme! Goni ih gnevom i istrebi ih ispod nebesa Gospodnjih!~~

14. Halel- Zahvalnice

Napuniti četvrti pehar vina i reći psalme:

Lo- Ne nama, o, Gospode, ne nama, nego Imenu Svom slavu daj radi dobrote Tvoje, radi istine Tvoje. Zašto da narodi govore: „Gde je sada Bog njihov?“ Bog je naš na nebesima, čini sve što hoće. Njihovi kumiri su srebro i zlato, delo ruku čovekovih. Usta imaju, a ne govore, oči imaju, a ne vide. Uši imaju, a ne čuju, nozdrve imaju, a ne mirišu. Ruke imaju, a ne dodiruju, noge imaju, a ne hodaju, glas im iz grla ne izlazi.

Takvi će postati i oni koji ih čine, svi koji se uzdaju u njih. Izraelu, uzdaj se u Gospoda! On je pomoć njihova i zaštita njihova. Dome Aronov, uzdaj se u Gospoda! On je pomoć njihova i zaštita njihova. Vi koji se Gospoda bojite, uzdajte se u Gospoda! On je pomoć njihova i zaštita njihova.

Adonaj- Gospod Koji nas se opominje će (nas) blagosloviti, blagosloviće Dom Izraelov, blagosloviće Dom Aronov. Blagosloviće one koji se Gospoda boje, male i velike. Umnožio vam Gospod (blagoslove), vama i sinovima vašim! Blagosloveni da ste Gospode Sazdatelju nebesa i zemlje. Nebesa su nebesa Gospodnja, a zemlju je dao sinovima čovekovim. Mrtvi neće hvaliti Gospoda niti oni koji silaze u muk. I mi ćemo blagosiljati Gospoda od sad i doveka! Hvalite Gospoda!

Ahavti- Ljubim Gospoda jer sluša molitveni glas moj, što prignu k meni uho Svoje i u dane moje prizivaću Ga. Opkoliše me muke samrtne i zadesiše me jadi pakleni, naiđoh na tugu i na muku. Ali prizvah Ime Gospodnje: „Molim Te, o, Gospode, izbavi dušu moju!“

Milostiv je Gospod i pravedan, i Bog naš ljubavlju samilosnom miluje. Čuva Gospod bezazlene, ponizih se i On me izbavi. Povrati se, dušo moja, u spokoj svoj jer te Gospod obasu dobrotom. Ti si izbavio dušu moju od smrti, oko moje od suza i nogu moju od spoticanja. Hodiću pred licem Gospodnjim po zemlji živih. Verovah i kada govorah: „U teškoj sam nevolji.“ U smetenosti svojoj rekoh: „Svaki je čovek izdajnik!“

Ma ašiv- Čime ću uzvratiti Gospodu za sva dobra kojima me je obasuo? Podignuću pehar spasenja i prizvaću Ime Gospodnje. Zavete moje Gospodu ispuniću pred svim narodom Njegovim. U očima Gospodnjim je skupa smrt svetih posvećenika Njegovih. O, Gospode, jer sam rob Tvoj, ja sam rob Tvoj, sin služkinje Tvoje, raskovao si s mene okove moje. Tebi ću prineti žrtvu hvale i prizvaću Ime Gospodnje. Zavete moje Gospodu ispuniću pred svim narodom Njegovim, u predvorjima Doma Gospodnjeg, u sred tebe, Jerusalime. Hvalite Gospoda!

Halelu – Hvalite Gospoda svi narodi slavite Ga svi ljudi. Jer se utvrdi milost Njegova na nama, i istina Gospodnja je doveka. Hvalite Gospoda!

Hodu – Hvalite Gospoda jer je dobar, jer je doveka milost Njegova! Neka kaže sada Izrael: jer je doveka milost Njegova! Neka kaže sada Dom Aronov: jer je doveka milost Njegova! Neka kažu sada svi koji se boje Gospoda: jer je doveka milost Njegova!

Min – Iz muke i jada svog zavapih ka Gospodu i usliši me, izvede me na prostrano mesto Gospod. Gospod je sa mnom i ne bojim se, šta će mi učiniti čovek? Gospod mi je pomoć, (slobodno) ću gledati u mrzitelje moje. Bolje je zaklanjati se Gospodom nego uzdati se u čoveka. Bolje je zaklanjati se Gospodom nego udati se u knezove. Svi me narodi opkoliše, ali ih u Ime Gospodnjeg posekoh.

Opkoliše me kao pčele (saće), ugasiše se kao oganj u trnju, u Ime Gospodnje ih posekoh. Gurnuo si me da padnem, ali me Gospod prihvati. Snaga je moja i pesma moja Gospod, On mi postade spasenje. Glas pesme i spasenja odzvanja u šatorima pravednih: „Desnica Gospodnja dela junačka čini! Desnica Gospodnja visoko je uzdignuta, desnica Gospodnja dela junačka čini!“ Neću umreti nego ću živ biti i kazivati dela Gospodnja. Kaznom teškom popravi me Gospod, ali me smrt ne predade. Otvorite mi dveri pravde, ućiću na njih i odati hvalu Gospodu. Ovo su dveri Gospodnje, na njih pravednici ulaze. Hvalu Ti unosim jer si me uslišio i postao mi spasenje. Hvalu Ti unosim ... Kamen koji odbaciše zidari posta glava od ugla. Kamen ... To bi od Gospoda i čudesno je u očima našim. To bi ... Ovo je dan što ga učini Gospod, kličimo i radujmo se u njemu! Ovo je ...

O, Gospode, izbavi nas! O, Gospode, izbavi nas!

O, Gospode, neka bude na uspeh! O, Gospode, neka bude na uspeh!

Baruh haba – Blagosloven koji dolazi u Ime Gospodnje! Blagosiljamo vas iz Doma Gospodnjeg. Bog je Gospod i On nas svetlošću obasjava, žrtvu prazničnu privežite užadima za uglove žrtvenika. Ti si Bog moj i Tebi hvalu odajem, Bože moj, Tebe uzvisujem. Hvalite Gospoda jer je dobar, jer je doveka milostv Njegova!

Jehaleluha – Hvalu će Ti odavati, Gospode Bože naš, sva dela Tvoja i oni koji su Tebi posvećeni, i pravednici koji izvršavaju Volju Tvoju, i narod Tvoj, Dom Izraelov. Svi će oni kličući hvalu odavati, blagosiljati, slaviti i veličati Ime Veličanstva Tvog jer je dobro Tebi hvalu uzноситi i Imenu Tvom je milina pevati. Odveka i doveka, Ti si Bog.

Veliki Halel

Hodu – Hvalite Gospoda jer je dobar, jer je doveka milost Njegova!

Hvalite Boga nad bogovima jer je doveka milost Njegova!

Hvalite Gospodara nad gospodarima jer je doveka milost Njegova!

Koji jedini čini čudesa velika jer je doveka milost Njegova!

Koji mudro sazdava nebesa jer je doveka milost Njegova!

Koji razastire zemlju nad morem jer je doveka milost Njegova!

Koji tvori svetla velika jer je doveka milost Njegova!

Sunce da vlada danom jer je doveka milost Njegova!

Mesec i zvezde da vladaju noću jer je doveka milost Njegova!

Koji pobi prvence Egipta jer je doveka milost Njegova!

Koji izvede Izraela iz njega jer je doveka milost Njegova!

Rukom krepkom i mišicom ispruženom jer je doveka milost Njegova!

Koji raspoluti More trstikovo jer je doveka milost Njegova!

I provede Izrael posred njega jer je doveka milost Njegova!

A faraona i vojsku njegovu rinu u More trstikovo jer je doveka milost Njegova!

Koji je vodio narod Svoj kroz pustinju jer je doveka milost Njegova!

Koji udari kraljeve velike jer je doveka milost Njegova!

I careve silne pobi jer je doveka milost Njegova!

Sihona, kralja amorejskog jer je doveka milost Njegova!

Oga, kralja bašanskog jer je doveka milost Njegova!

I dade zemlju njihovu u nasleđe jer je doveka milost Njegova!

U baštinu Izraelu, sluzi Svome jer je doveka milost Njegova!

Koji nas se spomenu u poniženju našem jer je doveka milost Njegova!

I izbavi nas od dušmana naših jer je doveka milost Njegova!

Koji daje hranu svakom stvorenju jer je doveka milost Njegova!

Hvalite Boga nebesa jer je doveka milost Njegova!

Nišmat kol haj – Duša svega što živi blagosloviće Ime Tvoje, Gospode Bože naš, i duh svakog tela slaviće i uzvisivaće spomen Tvoj, Kralju naš, doveka. Odveka doveka, Ti si Bog i osim Tebe nemamo Kralja, Osloboditelja i Spasitelja, Otkupitelja i Izbavitelja, Prehranitelja Koji nas uslišava i ima samilosti u svakoj nevolji i bedi našoj. Nemamo Kralja osim Tebe! Bože pređašnjih i budućih (naraštaja), Bože svih stvorenja, Gospodaru svih pokolenja, slavom u mnoštvu opevani, Koji u milosrđu uspravlja svetom Svojim i u ljubavi samilosnoj stvorenjima Svojim. Gospod je budan, On ne spava i ne drema. On budi usnule i podiže zaspale, daje govor nemima, oslobađa sužnje, podupire posrnule i uspravlja pognute, samo Tebi hvalu uznosimo.

I da su usta naša poput mora pesme puna i jezik naš klicanja kao mnoštvo valova njegovih, i usne naše hvale puna kao širine nebeske, i da nam oči sijaju kao Sunce i Mesec, i da ruke svoje rasprostiremo kao orlovi nebeski krila svoja, i noge da su nam lake kao u srne, ne bismo mogli dovoljno hvalde da Ti odamo, Gospode Bože naš, i Bože otaca naših, niti da blagosiljamo Ime Tvoje, ni za jedno od hiljadu hiljade hiljada, i desetinu desetine desetina hiljada dobročinstava, čudesa i znamenja što si ih učinio za nas i za praoce naše. Iz Egipta si nas izbavio, Gospode Bože naš, iz doma robova iskupio nas, u gladi prehranio nas, u sitosti uzdržao nas. Od mača si nas spasio, od kuge izbavio, od bolesti mnogih i zlih iscelio. Dosad nam je ljubav Tvoja samilosna pomogla i milost nas Tvoja ostavila nije. Nemoj nas zauvek odbaciti Gospode, Bože naš. Stoga, udovi od kojih si nas sastavio, dah i duša što si ih udahnuo u nas, jezik koji si u usta naša stavio – gle, oni će hvalu odavati, blagosiljati, slaviti, veličati, uzvisivati, poštovati, posvećivati i kraljevskim oglasiti Ime Tvoje, Kralju naš. Jer sva će usta Tebe hvaliti, i svi jezici Tebe slaviti, i sva kolena pred Tobom se pregibati, i svaki se stas pred Tobom prostreti, i sva će srca strahopoštovanjem pred Tobom obuzeta biti, sve utrobe i bubrezi Imenu Tvome hvalospeve pevati, kao što je u stihu napisano: „Sve će kosti moje reći: Gospode, ko je kao Ti, Koji ubogog spasavaš od silnika, jadrnika i siromaha od pljačkaša?“ Ko je poput Tebe i ko je Tebi jednak? Ko se može s Tobom porediti, o, Bože, veliki, moćni i strašni Bože Svevišnji, Gospodaru nebesa i zemlje? Hvalićemo, slavićemo, veličaćemo i blagosiljaćemo Ime Tvoje Sveto, kao što je to car David učinio: „Blagosiljaj dušu moja Gospoda, i sve što je u meni (neka blagoslovi) Sveto Ime Njegovo.“

Hael – Ti si Bog snagom Tvoje moći, velik slavom Tvog Imena, svemoćan doveka i čija dela izazivaju strahopoštovanje, Kralj Koji sedi na prestolu visokom i uzvišenom.

Šohen ad – On, Koji prebiva u večnosti, Uzvišeni i Sveti Ime je Njegovo. Napisano je: „Kličite, pravednici, Gospodu, pravednima dolikuje hvaliti Ga.“ Ustima čistih Ti ćeš biti hvaljen i rečima pravednih Ti ćeš biti blagoslovljen. Jezikom pobožnih Ti ćeš biti uzveličan i među svetima Ti ćeš biti posvećen.

Uvmikalot – U saborima mnoštva naroda Tvog, Doma Izraelovog, Ime Tvoje, Kralju naš, će biti uzveličano pesmom u svim pokolenjima. Jer to je obaveza svih stvorenja pred Tobom, Gospode Bože naš i Bože otaca naših, da Ti zahvaljuju i da Te hvale, slave, veličaju, uzdižu, poštuju,

blagoslove, uznose i uzvisuju, iznad i više od svih reči, pesama i hvalospeva Davida, sina Jišajevog, sluge Tvog i pomazanika Tvog.

Jištabah – I stoga neka bi doveka Ime Tvoje bilo slavljeno, Kralj naš, Bože, Kralju veliki i sveti, na nebesima i na zemlji. Jer Tebi dolikuju, Gospode Bože naš i Bože otaca naših, pesma i hvalospev, hvala i oda, sila i vlast, večnost, veličina, moć, dika i slava, svetost i kraljevstvo, blagoslovi i zahvalnice odveka i doveka. Blagosloven da si Ti, Gospode, Bože, Kralju veliki i u hvalospevima opevan, Bože hvale, Koji odabire pesme hvalospevne, Kralj, Bog, Život svetova.

Jehaleluha – Hvalu će Ti odavati, Gospode Bože naš, sva dela Tvoja i oni koji su Tebi posvećeni, i pravednici koji izvršavaju Volju Tvoju, i narod Tvoj, Dom Izraelov. Svi će oni kličući hvalu odavati, blagosiljati, slaviti i veličati Ime Veličanstva Tvog jer je dobro Tebi hvalu uznositi i Imenu Tvom je milina pevati. Odveka i doveka Ti si Bog. Blagoslovljen da si Ti, Gospode Kralju opevan u hvalospevima.

“I raise up my voice not so that I can shout, but so that those without a voice can be heard.”

-Malala Yousafzai

Veliki Haleb

Pijemo četvrti pehar vina zavaljeni na levu stranu i kažemo blagoslov Meen šaloš.

Baruh – Blagoslovljen da si Ti, Gospode Bože naš, Kralju vaseljene, Koji stvara plov vinove loze.

Baruh – Blagoslovoljen da si Ti, Gospode Bože naš, Kralju vaseljene, za vino i za plod vinove loze i za rod njive, i za zemlju milu, dobru i prostranu koju si izabrao i dao u baštinu očevima našim da jedu od njenih plodova i da se nasite njenog dobra.č Milostiv budi Gospode, Bože naš, prema Izraelu, narodu Tvome, i prema Jerusalimu, gradu Tvome, i prema brdu Sion, staništu Veličanstva Tvoga, i žrtveniku Tvom, i Svetinji Tvojoj. I sazidaj iznova Jerusalim, grad Svetinje, ubrzo i u dane naše, i uzdigni nas u njegovu središte i obraduj nas njegovom izgradnjom. I ješčemo od plodova njenih i nasitićemo se dobra njena, a mi ćemo Te blagosiljati u svetosti i čistoti, (**Na Šabat se dodaje:** i uzmi nas u okrilje Svoje i osnaži nas u ovaj dan subotnji) i obraduj nas u ovaj dan praznika beskvasnih hlebova, jer si Ti dobar i dobro činiš svakom, i mi ti odajemo hvalu za zemlju i za vino i za plod vinove loze. Blagosloven da si Ti, Gospode, za zemlju i za vino i za plod vinove loze.

<p><i>Pijemo četvrti pehar vina zavaljeni na levu stranu i kažemo blagoslov Meen šaloš.</i> Baruch Atah Adonai Eloheinu Melech ha'olam, borei p'ri hagafen</p>	<p>בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן</p>
<p>Baruch Atah Adonai Eloheinu Melech ha'olam, al ha-gafen v'al p'ri ha-gafen, al t'nuvat hasadeh v'al aretz chemdah tovah u'r'chavah sheratzita v'hinchalta la'avoteinu le'echol mipiryah v'lisboa mituvah racheim na Adonai Eloheinu al Yisrael amecha v'al Yerushalayim irecha v'al tzion mishkan k'vodecha v'al mizbecha v'al haichalecha u'vnei Yerushalayim ir hakodesh bimheirah b'yamenu v'ha'aleinu l'tochah v'samcheinu b'vinyanah v'nochal mipriyah v'nisba mituvah u'nivarechecha aleha bikdushah u'vtaharah (u'rtzei v'hachalitzeinu b'yom haShabbat hazeh) v'samcheinu b'yom chag hamatzot hazeh, ki Atah Adonai tov u'maitiv lakol v'nodeh l'cha al ha'aretz v'al p'ri hagefen. Baruch Atah Adonai, al ha-gafen v'al p'ri ha-gafen.</p>	<p>בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן, וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֲמֵדָה טוֹבָה וְיִרְחֵבָה שְׂרָצִית וְהִנְחַלְתָּ לְאַבוֹתֵינוּ לְאָכַל מִפְּרֵיהָ וּלְשַׁבֵּעַ מִטוֹבָה רַחֵם נָא יי אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ וְעַל מִזְבִּיחֶךָ וְעַל הַיְכָלְךָ וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ וְשִׂמְחֵנוּ בְּבִנְיָנָהּ וְנֹאכַל מִפְּרֵיהָ וְנִשְׁבַּע מִטוֹבָהּ וְנִבְרַךְךָ עָלֶיךָ בְּקִדְשָׁהּ וּבְטַהֲרָהּ (בַּשַּׁבָּת: וְרַצָּה וְהִחַלְצֵנוּ בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה) וְשִׂמְחֵנוּ בַּיּוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה, כִּי אַתָּה יי טוֹב וּמְטִיב לְכָל וְנוֹדֶה לְךָ עַל הָאֶרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן. בְּרוּךְ אַתָּה יי עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן.</p>

15. Nirca – završni deo

Hasal – Završen je seder Pesah prema svim propisima, svim odredbama i zakonima. Kao što smo bili udostojeni da ga priredimo ove godine, neka bismo bili dostojni da tako učinimo i dogodine.

Prečisti, Koji prebivaš u visinama, podigni narod Tvoj, neprebrojni, i neka bi Ti ubrzo poveo mladicu koju si posadio, slobodnu i otkupljenu s pesmom u Cion.

חסל סדור פסח בהלכתו, בכל משפטו וחקתו. באשר זכינו לסדר אותו. בן נזכה לעשותו. אך שוכן מעונה, קומם
קהל עדת מי מנה. בקרוב נהל נטעי כנה. פדים לציון ברנה.

Chasal sidur pesach k'hilchato, k'chol mishpato v'chukato. Ka-asher zachinu l'sadeir oto, kein nizkeh la-asoto. Zach shochein m'onah, komeim k'hal adat mi manah. B'karov naheil nitei chanah, p'duyim l'tzion b'rinah.

LEŠANA HABAA BEJERUŠALAJIM! – DOGODINE U JERUSALIMU!

DAYENU (BILO BI NAM DOVOLJNO)

Koliko nivoa usluga nam je Sveprisutni učinio:

Da nas je izveo iz Egipta, i da im nije sudio, bilo bi nam dovoljno!

Da im je sudio, a ne i njihovim idolima, bilo bi nam dovoljno!

Da je uništio njihove idole, a da nije zbrisao njihove prvorodene, bilo bi nam dovoljno!

Da je zbrisao njihove prvorodene, a da nam nije dao njihovo bogatstvo, bilo bi nam dovoljno!

Da nam je dao njihovo bogatstvo, a da nije za nas razdvojio more, bilo bi nam dovoljno!

Da je razdvojio more za nas, a da nas nije proveo kroz suvo tlo, bilo bi nam dovoljno!

Da nas je proveo kroz suvo tlo, a da nije u moru udavio naše ugnjetavače, bilo bi nam dovoljno!

Da je u moru udavio naše ugnjetavače, a da nas nije čuvao u pustinji četrdeset dana, bilo bi nam dovoljno!

Da nas je čuvao četrdeset godina u pustinji, a da nas nije hranio manom, bilo bi nam dovoljno!

Da nas je hranio manom, a da nam nije dao Šabat, bilo bi nam dovoljno!

Da nam je dao Šabat, a da nas nije doveo pred planinu Sinaj, bilo bi nam dovoljno!

Da nas je doveo pred planinu Sinaj, a da nam nije dao Toru, bilo bi nam dovoljno!

Da nam je dao Toru, a da nas nije uveo u zemlju Izrael, bilo bi nam dovoljno!

Da nas je uveo u zemlju Izrael, a da za nas nije izgradio Hram, bilo bi nam dovoljno!

Dayenu

Kama ma'a lot tovot lamakom aleinu.

Ilu hotzi'anu mimitzrayim, v'lo asah bahem shfatim, dayenu.

Ilu asah bahem shfatim, v'lo asah vailoheihem, dayenu.

Ilu asah vailoheihem, v'lo harag et bichoraihem, dayenu.

Ilu harag et bichoraihem, v'lo natan lanu mamonom, dayenu.

Ilu natan lanu mamonom, v'lo karah lanu et hayam, dayenu.

Ilu karah lanu et hayam, v'lo he'evairanu bitocho becheravah, dayenu.

Ilu he'evairanu bitocho becheravah, v'lo shikah tzareinu b'tocho, dayenu.

Ilu shikah tzareinu b'tocho, v'lo sifek tzarchainu bamidbar arba'im shana, dayenu.

Ilu sifek tzarchainu bamidbar arba'im shana, v'lo he'echilanu et haman, dayenu.

Ilu he'echilanu et haman, v'lo natan lanu et hashabbat, dayenu.

Ilu natan lanu et hashabbat, v'lo karvanu lifnei har Sinai, dayenu.

Ilu karvanu lifnei har Sinai, v'lo natan lanu et hatorah, dayenu.

Ilu natan lanu et hatorah, v'lo hichnisanu l'eretz Yisrael, dayenu.

Ilu hichnisanu l'eretz Yisrael, v'lo vana lanu et bait habchirah, dayenu.

MA NIŠTANA

Zašto je ova noć drugačija od svih drugih noći?

Svih drugih noći jedemo sav taj hamec ili maca, zašto ove noći jedemo samo maca?

Svih drugih noći jedemo sve povrće, zašto ove noći jedemo gorke trave?

Svih drugih noći obično ne umačemo jednu hranu u drugu, a večeras – dva puta? Umačemo karpas povrće u slanu vodu i maror u haroset?

Svih drugih noći jedemo i sedeći i naginjući se, zašto se ove noći naslanjamo na jastuk?

Mah nish-ta-na ha-lai-lah ha-zeh mikol ha-lei-lot?

She-b'chol ha-lei-lot anu och'lin cha-meitz u-matzah. Ha-laylah hazeh kulo matzah.

Sheb'chol ha-lei-lot anu och'lin sh'ar y'rakot. Ha-lai-lah h-azeh maror.

Sheb'chol ha-lei-lot ein anu mat-beelin afee-lu pa-am echat. Ha-lai-lah hazeh sh'tei p'ameem.

Sheb'khol ha-lei-lot anu och-leem bein yo-shveen u-vein m'su-been, ha-lailah hazeh kulanu m'subeen.

Chad gadya, chad gadya.
dizabin aba bitrei zuzei,
chad gadya, chad gadya.

Va'ata shunra,
ve'achla legadya
dizabin aba bitrei zuzei,
chad gadya, chad gadya.

Va'ata chalba,
venashach leshunra
de'achla legadya
dizabin aba bitrei zuzei,
chad gadya, chad gadya.

Va'ata chutra,
vehikah lechalba,
denashach leshunra
de'achla legadya
dizabin aba bitrei zuzei,
chad gadya, chad gadya.

Va'ata nura,
vesaraf lechutra,
dehikah lechalba,
denashach leshunra
de'achla legadya
dizabin aba bitrei zuzei,
chad gadya, chad gadya.

Va'ata maya,
vekavah lenura,
desaraf lechutra,
dehikah lechalba,
denashach leshunra
de'achla legadya
dizabin aba bitrei zuzei,
chad gadya, chad gadya.

Va'ata tora,
veshatah lemaya,
dekavah lenura,
desaraf lechutra,
dehikah lechalba,

denashach leshunra
de'achla legadya
dizabin aba bitrei zuzei,
chad gadya, chad gadya.

Va'ata hashochet,
veshachat letora,
deshatah lemaya,
dekavah lenura,
desaraf lechutra,
dehikah lechalba,
denashach leshunra
de'achla legadya
dizabin aba bitrei zuzei,
chad gadya, chad gadya.

Va'ata mal'ach hamavet,
veshachat leshochet,
deshachat letora,
deshatah lemaya,
dekavah lenura,
desaraf lechutra,
dehikah lechalba,
denashach leshunra
de'achla legadya
dizabin aba bitrei zuzei,
chad gadya, chad gadya.

Va'ata HaKadosh Baruch-Hu,
veshachat lemal'ach hamavet,
deshachat leshochet,
deshachat letora,
deshatah lemaya,
dekavah lenura,
desaraf lechutra,
dehikah lechalba,
denashach leshunra
de'achla legadya
dizabin aba bitrei zuzei,
chad gadya, chad gadja

HAD GADJA (JEDNO JARE)

Jedno jare, jedno jare.

Koje je otac kupio za dva zuzim, jedno jare, jedno jare.

Tada je došla mačka i pojela jare koje je otac kupio za dva zuzim, jedno jare, jedno jare.

Tada je došao pas i ujeo mačku koja je pojela jare koje je otac kupio za dva zuzim, jedno jare, jedno jare.

Tada je došao štap i udario psa koji je ujeo mačku koja je ujela jare koje je otac kupio za dva zuzim, jedno jare, jedno jare.

Tada je došla vatra i izgorela štap koji je udario psa koji je ujeo mačku koja je pojela jare koje je otac kupio za dva zuzim, jedno jare, jedno jare.

Tada je došla voda i ugasila vatru koja je izgorela štap koji je udario psa koji je ujeo mačku koja je pojela jare koje je otac kupio za dva zuzim, jedno jare, jedno jare.

Tada je došlo june i popilo vodu koja je ugasila vatru koja je izgorela štap koji je udario psa koji je ujeo mačku koja je pojela jare koje je otac kupio za dva zuzim, jedno jare, jedno jare..

Tada je došao mesar i zaklao june koje je popilo vodu koja je ugasila vodu koja je ugasila vatru koja je izgorela štap koji je udario psa koji je ujeo mačku koja je pojela jare koje je otac kupio za dva zuzim, jedno jare, jedno jare.

Tada je došao Anđeo Smrti i ubio mesara koji je zaklao june koje je popilo vodu koja je ugasila vatru koja je izgorela štap koji je udario psa koji je ujeo mačku koja je pojela jare koje je otac kupio za dva zuzim, jedno jare, jedno jare.

Tada je došao Sveti, neka je Blagosloven On koji je uništio Anđela Smrti koji je ubio mesara koji je zaklao june koje je popilo vodu koja je ugasila vatru koja je izgorela štap koji je udario psa koji je ujeo mačku koja je pojela jare koje je otac kupio za dva zuzim, jedno jare, jedno jare

EHAD MI JODEA (KO ZNA JEDNO?)

Echad mi yode'a? Echad ani yode'a: echad Eloheinu shebashamayim u'va'aretz.

Shnayim mi yode'a? Shnayim ani yode'a: shnai luchot habrit, echad Eloheinu shebashamayim u'va'aretz.

Shloshah mi yode'a? Shloshah ani yode'a: shloshah avot, shnai luchot habrit, echad Eloheinu shebashamayim u'va'aretz.

Arba mi yode'a? Arba ani yode'a: arba imahot, shloshah avot, shnai luchot habrit, echad Eloheinu shebashamayim u'va'aretz.

Chamishah mi yode'a? Chamishah ani yode'a: chamishah chumshei Torah, arba imahot, shloshah avot, shnai luchot habrit, echad Eloheinu shebashamayim u'va'aretz.

Shishah mi yode'a? Shishah ani yode'a: shishah sidrei mishnah, chamishah chumshei Torah, arba imahot, shloshah avot, shnai luchot habrit, echad Eloheinu shebashamayim u'va'aretz.

Shiv'ah mi yode'a? Shiv'ah ani yode'a: shiv'ah yimei shabbata, shishah sidrei mishnah, chamishah chumshei Torah, arba imahot, shloshah avot, shnai luchot habrit, echad Eloheinu shebashamayim u'va'aretz.

Shmonah mi yode'a? Shmonah ani yode'a: shmonah yimei milah, shiv'ah yimei shabbata, shishah sidrei mishnah, chamishah chumshei Torah, arba imahot, shloshah avot, shnai luchot habrit, echad Eloheinu shebashamayim u'va'aretz.

Tishah mi yode'a? Tishah ani yode'a: tishah yarchai laidah, shmonah yimei milah, shiv'ah yimei shabbata, shishah sidrei mishnah, chamishah chumshei Torah, arba imahot, shloshah avot, shnai luchot habrit, echad Eloheinu shebashamayim u'va'aretz.

Asarah mi yode'a? Asarah ani yode'a: asarah dibraiya, tishah yarchai laidah, shmonah yimei milah, shiv'ah yimei shabbata, shishah sidrei mishnah, chamishah chumshei Torah, arba imahot, shloshah avot, shnai luchot habrit, echad Eloheinu shebashamayim u'va'aretz.

Echad asar mi yode'a? Echad asar ani yode'a: echad asar kochvaya, asarah dibraiya, tishah yarchai laidah, shmonah yimei milah, shiv'ah yimei shabbata, shishah sidrei mishnah, chamishah chumshei Torah, arba imahot, shloshah avot, shnai luchot habrit, echad Eloheinu shebashamayim u'va'aretz.

Shnaim asar mi yode'a? Shnaim asar ani yode'a: shnaim asar shivtaiya, echad asar kochvaya, asarah dibraiya, tishah yarchai laidah, shmonah yimei milah, shiv'ah yimei shabbata, shishah sidrei mishnah, chamishah chumshei Torah, arba imahot, shloshah avot, shnai luchot habrit, echad Eloheinu shebashamayim u'va'aretz.

Shloshah asar mi yode'a? Shloshah asar ani yode'a: shloshah asar midaiya, shnaim asar shivtaiya, echad asar kochvaya, asarah dibraiya, tishah yarchai laidah, shmonah yimei milah, shiv'ah yimei shabbata, shishah sidrei mishnah, chamishah chumshei Torah, arba imahot, shloshah avot, shnai luchot habrit, echad Eloheinu shebashamayim u'va'aretz.

Ko zna jedno? Ja znam jedno.
Jedan je Bog, na nebu i zemlji.

Ko zna dva? Ja znam dva.
Dve su tablice Saveza,
Jedan je Bog, na nebu i zemlji.

Ko zna tri? Ja znam tri.
Tri su praoca,
Dve su tablice Saveza,
Jedan je Bog, na nebu i zemlji.

Ko zna četiri? Ja znam četiri.
Četiri su pramajke,
Tri su praoca,
Dve su tablice Saveza,
Jedan je Bog, na nebu i zemlji.

Ko zna pet? Ja znam pet.
Pet je knjiga Tore,
Četiri su pramajke,
Tri su praoca,
Dve su tablice Saveza,
Jedan je Bog, na nebu i zemlji.
Ko zna šest? Ja znam šest.
Šest je delova Mišne,
Pet je knjiga Tore,
Četiri su pramajke,
Tri su praoca,
Dve su tablice Saveza,
Jedan je Bog, na nebu i zemlji.

Ko zna sedam? Ja znam sedam.
Sedam je dana u nedelji,
Šest je delova Mišne,
Pet je knjiga Tore,
Četiri su pramajke,
Tri su praoca,
Dve su tablice Saveza,
Jedan je Bog, na nebu i zemlji.

Ko zna osam? Ja znam osam.
Osam je dana pre obrezivanja, ...

Ko zna devet? Ja znam devet.
Devet je meseci trudnoće...

Ko zna deset? Ja znam deset.
Deset je zapovesti,

Ko zna jedanaest? Ja znam jedanaest.
Jedanaest je zvezda u Josifovom snu...

Ko zna dvanaest? Ja znam dvanaest.
Dvanaest je plemena Izraela...

Ko zna trinaest? Ja znam trinaest.
Trinaest je Božijih principa,
Dvanaest je plemena Izraela,
Jedanaest je zvezda u Josifovom snu,
Deset je zapovesti,
Devet je meseci trudnoće,
Osam je dana pre obrezivanja,
Sedam je dana u nedelji,
Šest je delova Mišne,
Pet je knjiga Tore,
Četiri su pramajke,
Tri su praoca,
Dve su tablice Saveza,
Jedan je Bog, na nebu i zemlji.

PESAH i SLOBODA

Sve što je zbilja izvrsno i inspirativno stvorio je pojedinac
koji ima mogućnost stvaranja u slobodi *Ajnštajn

UNITED STATES SLAVE TRADE.

Postoji nešto u duši što vapi za slobodom... Ljudi ne mogu biti zadovolj(e)ni Egiptom. Pokušali su da se prilagode tome na neko vreme... I na kraju su se podigli i zavapili za zemljom Kanaan... Mojsije možda nije dočekaao da vidi Kanaan, ali njegova deca jesu. On se čak popeo na vrh planine da ga vidi i to ga je uverilo. Ali lepota čitave stvari je u tome što uvek postoji Jošua koji će nastaviti njegov posao i uvesti decu unutra. A zemlja je tamo – čeka, sa svojim mlekom i medom, i svom svojom punom lepotom koju je Bog sačuvao za svoju decu.

(Martin Luther King Jr, 1957)

Država Izrael će biti otvorena za useljavanje Jevreja iz svih država u kojima su rasuti; ona će promovisati razvoj zemlje za dobrobit svih svojih stanovnika; biće bazirana na principima slobode, pravde i mira – onako kako su to videli Proroci Izraela; ona će podržavati punu društvenu i političku jednakost svih svojih građana bez ikakve rezlike u odnosu na religiju, rasu ili pol...

(Deklaracija nezavisnosti Izraela, 1948)

Korišćenje sile od strane moćnih država – čak i kada je ona inicijalno pokrenuta vrednosnim razlozima – logično od smisla ide prema kraju... Mnogi osvajači... Zaista su obezbedili ljudima nad kojima su vladali poboljšanu vladu i višu kulturu... Ali istorija ne zna ni za jedan slučaj gde takvo “benigno” osvajanje nije preraslo u opresiju i pokoravanje. Vladavina sile – ona koja ne počiva na slobodnoj volji onih nad kojima se vlada – neizbežno pretpostavlja sopstvenu logiku: održavanje vlade u takvim uslovima je nemoguće bez opresije, i želja da se zadrži kontrola na kraju se neminovno pretvara u potpuno potčinjavanje.

(David Ben-Gurion, 1964)

Sloboda je nedeljiva; lanci na bilo kome od mojih ljudi su lanci na svakom pojedincu, a lanci na mojim ljudima su lanci na meni samom... Opresor mora biti oslobođen isto kao i potčinjeni. Onaj ko uzima moju slobodu je zatvorenik mržnje. On je zaključan iza rešetaka predrasuda i uskog pogleda na svet. Ja nisam slobodan ako uzimam nečiju slobodu, isto kao što zasigurno nisam slobodan kada je moja sloboda uzeta od mene. Opresor i potčinjeni su jednaki – porobljeni; njihova ljudskost im je oduzeta.

(Nelson Mandela, 1994)

Kompletna građanska neposlušnost je pobuna bez elemenata nasilja... Podređenost državnom zakonu je cena koju građanin plaća za svoju ličnu slobodu. Podređenost, dakle, državi koja je u celini ili u velikom delu nepravедna je nemoralna trampa za slobodu. Građanski otpor je najmoćniji izraz boli duše i elokventnog protesta protiv nastavka postojanja zle države... Sloboda je kao rođenje. Dok nismo potpuno slobodni mi smo robovi. Svako rođenje dešava se u jednom jedinom trenutku.

(Mohandas K. Gandhi, 1921)

Ako se sloboda i jednakost, kao što neki misle, mogu primarno naći u demokratiji, u tom slučaju će se oni najbolje postići onda kada svi na jednak način dobiju udeo u vladavini do krajnjih granica.

(Aristotel, 384-322 B.C.E)

Oni koji bi se odrekli esencijalne slobode kako bi kupili malo privremene bezbednosti ne zaslužuju ni slobodu ni bezbednost.

(Benjamin Franklin, 1759)

Držimo do toga da su ove istine samorazumljive, da su svi ljudi stvoreni jednaki; ipak, oni su od strane svog Stvoritelja obdareni određenim neotuđivim pravima; među njima su život, sloboda i težnja za srećom.

(Deklaracija nezavisnosti, 1776)

Srodi se sa lancima ropstva i pripremićeš svoje udove da ih nose. Bivajući naviknut da gazi po pravima drugih, izgubio si genijalnost svoje sopstvene nezavisnosti i postao podoban podanik prvog lukavog tiranina koji se izdigao iznad tebe.

(Abraham Lincoln, 1858)

U pitanju smo mi, ljudi, ne mi, beli muškarci – građani, niti mi muškarci – građani, već mi, celina naroda koja je formirala ovu Uniju. Formirali smo je ne da bi blagoslovili slobodu već da bismo je osigurali; ne samo jednoj polovini nas i jednoj polovini našeg potomstva, već svim ljudima – ženama, kao i muškarcima. Pravo je izrugivanje govoriti ženama o njihovom uživanju u blagoslovima slobode kada su lišene jedine stvari putem koje mogu da odaberu sigurnost u ovoj demokratko-republikanskoj vladi – glasački listić. (Susan B. Anthony, 1872)

TALMUD

“Rabin Hanina, glavni među Koenima, bi rekao: ‘Molite za stabilnost Vlade; jer ukoliko nam ne bi bilo straha od autoriteta, čovek bi progutao svog suseda živog.’”

Pirke Avot 2.2.

“Rabi Nehunia sin Hakana bi rekao: ‘Onaj koji na sebe uzima jaram Tore je izuzet od jarma dužnosti vlasti i jarma svetovnih briga; ali onaj koji odbaci jaram Tore je upregnut jarmom dužnosti vlasti i jarmom svetovnih briga.’”

Pirke Avot 2.5.

“Sve je unapred viđeno, i data je sloboda izbora. Svetu se sudi po dobrom, ali u odnosu na količinu dobrih dela čoveka.”

Pirke Avot 2.15.

Sudbina je htela da ja i braća iz moje generacije budemo rođeni u tim velikim danima kada su se Jevreji vratili u svoju zemlju i ponovo je podigli. Napominjem, ja nisam Jevrejin vagabond, koji tumara putevima sveta, koji se selio iz države u državu, koji je bio proteran iz jedne dijaspore u drugu. Ali svaki Jevrejin u svakoj generaciji mora da vidi sebe kao da je bio tamo, u generacijama, u mestima i u događajima koji su se desili. U ovom smislu ja i dalje lutam, ali ne dalekim putevima sveta. Sada lutam u prostorima vremena, selim se iz generacije u generaciju, putujem stazama sećanja. Bio sam rob u Egiptu i primio sam Toru na planini Sinaj, i zajedno sa Jehošuom i Eliahu-om, prešao sam reku Jordan. Ušao sam u Jerusalim sa Davidom, i otišao sam u izgnanstvo sa Zedekijom, i nisam zaboravio Jerusalim dok sam sedeo na obali reke u Vavilonu i kada nas je Bog vratio u Cion, sanjao sam da gradim zidine Jerusalima, borio sam se protiv Rimljana i izgnan sam iz Španije, spalili su me u Majncu i učio sam Toru u Jemenu i spaljen sam u Treblinci i pojavio sam se u Varšavi i stigao sam kući u Zemlju Izrael, odakle sam proteran i gde sam rođen, odakle sam došao i gde ću se vratiti.

Ja sam vagabond i lutam koracima mojih roditelja. Na ovaj način pratio sam ih tamo i u tim vremenima, i moji roditelji prate mene i uz mene su ovde i u ovom vremenu. I tako smo primorani, snagom sećanja, da učestvujemo u svakom danu i u svakom događaju naše prošlosti, kao što smo primorani snagom nade da pripremimo sebe za svaki dan naše budućnosti.

Ezer Vajcman, sedmi predsednik Izraela, 1993-2000
Odlomak iz govora pred nemačkim parlamentom, 1996

Pitaš me, dete, po čemu je ova noć različita od svih drugih noći.

Zašto jedemo hamec i maces svako večer, a večeras jedemo samo maces

Zašto svako večer jedemo razno povrće a večeras jedemo samo maror (gorke trave)

Zašto umačemo hranu dva puta

Zašto smo naslonjeni dok jedemo

Zahvalan sam ti dete moje, zahvalan sam ti što pitaš. Jer ako me ti pitaš, ja ne mogu zaboraviti, ako ti ispituješ i istražuješ, onda ja ne mogu da ćutim. Dete moje, zbog tvog nevinog glasa, naša savest progovara. Tvoj glas me vodi ka istini.

Zašto je ova noć drugačija od svih drugih noći, dete moje?

Zato što se ove noći sećamo.

Sećamo se da smo bili robovi u Egiptu, na čija ramena je padao Faraonov bič.

Sećamo se gladi, umora, znoja, krvi i suza.

Sećamo se nemoći ugnjetavanih pred licem ugnjetača

Sećamo se sa olakšanjem: jer to je prošlost.

Sećamo se sa tugom: to je sadašnjost.

Faraon i dalje postoji. Robovi i dalje postoje.

Moderni faraoni ne grade piramide, ali grade strukture moći i finansijske imperije. Moderni faraoni retko koriste bič, oni potčinjavaju srca i umove uz pomoć sofisticiranih tehnika. Njihovi robovi broje milione u ovom svetu u kome živimo. Robovi su crnci kojima su određena prava u Južnoj Africi, oni su pesnici koji ne mogu da objavljuju svoje stihove na Kubi, oni su imigranti koji su u Evropi dobili da rade najteže poslove i koji su izloženi neprijatnim ispadima fašističkih grupa, oni su sovjetski disidenti koji vaze za svojim identitetom, oni su žene i mladi koja su pod uticajem fanatičnih ideja u nekim delovima Irana, politički zatvorenici u Čileu, izgladneli na severoistoku Brazila, deca koja umiru od raznih bolesti i izgladnelosti na severu Argentine, domoroci koje lagano istrebljuju na toliko mesta i seoski radnici bezemljaši.

Za ove ljude, Obećana Zemlja se još nije ukazala.

Za njih je život i dalje gorak kao maror.

I njih se sećamo ove noći, dete moje. Sa njima delimo, u našim mislima, našu porciju macesa.

Ne budi naivan čovek koji ne primećuje drame ovog sveta. Ne budi zla osoba koja zna za njih, ali ne radi ništa da promeni situaciju. Pitaj, sine; pitaj sve što zeliš da znaš: sumnja je put ka znanju.

Ali kad stekneš mudrost, pobrini se da je iskoristiš kako bi pomogao drugima. Podeli je, onako kako delimo maces danas. Prati savete naših mudraca i sećaj se izlaska iz Egipta ne samo uoči Pesaha, nego i svih dana svog života.

Moasir Seliar , Jevrejin iz Brazila, osamdesete

HAG SAMEAH

Beograd, 2017.